

**MUHASEBE FİNANSMAN ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN
ÖĞRENCİLERLE DANIŞMANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ STİLLERİ**

ŞEYDA BELİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞLETME ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Utku ŞENDURUR

AĞRI-2023

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

ŞEYDA BELİK

**MUHASEBE FİNANSMAN ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN
ÖĞRENCİLERLE DANIŞMANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ STİLLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Utku ŞENDURUR

AĞRI-2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**MUHASEBE FİNANSMAN ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERLE DANIŞMANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ STİLLERİ**” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

...../...../2023

Şeyda BELİK

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Utku ŞENDURUR danışmanlığında, Şeyda BELİK tarafından hazırlanan bu çalışma/...../..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Anabilim Dalı'nda tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Zeliha TEKİN

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Utku ŞENDURUR

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Bekir GEREKAN

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup; Enstitü Yönetim

Kurulunun .../.../201..tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. İbrahim HAN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT	IX
ÖN SÖZ.....	X
KISALTMALAR DİZİNİ	XI
ŞEKİL DİZİNİ	XII
ÇİZELGELER DİZİNİ	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE VE FİNANSMAN İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. MUHASEBENİN TANIMI	4
1.2. MUHASEBENİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	5
1.3. MUHASEBENİN TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ	6
1.4. MUHASEBENİN FONKSİYONLARI	7
1.4.1. Kaydetme Fonksiyonu.....	8
1.4.2. Sınıflandırma Fonksiyonu	8
1.4.3. Özetleme Fonksiyonu.....	8
1.4.4. Raporlama Fonksiyonu.....	8
1.5. MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI.....	9
1.5.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı: Sorumluluk	9
1.5.2. Kişilik Kavramı	9
1.5.3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı	10
1.5.4. Dönemsellik Kavramı.....	10
1.5.5. Parayla Ölçülme Kavramı	10
1.5.6. Maliyet Kavramı.....	11
1.5.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı	11
1.5.8. Tutarlılık Kavramı	11
1.5.9. Tam Açıklama Kavramı	12
1.5.10. İhtiyatlılık Kavramı	12
1.5.11. Önemlilik Kavramı.....	12
1.5.12. Özün Önceliği Kavramı.....	13

1.6. MUHASEBENİN BÖLÜMLERİ.....	13
1.6.1. Genel Muhasebe	13
1.6.2. Maliyet Muhasebesi	14
1.6.3. Yönetim Muhasebesi	14
1.7. FİNANS KAVRAMI.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE VE FİNANSMAN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. EĞİTİM	17
2.2. EĞİTİM SÜRECİ	18
2.2.1. Amaç	18
2.2.2. Öğreneme ve Öğretme Etkinlikleri	18
2.2.3. Değerlendirme	19
2.3. EĞİTİMİN TEMEL İŞLEVİ.....	20
2.3.1. Bireysel İşlev	21
2.3.2. Toplumsal İşlev	21
2.3.3. Ekonomik İşlev.....	21
2.3.4. Siyasal İşlev.....	21
2.3.5. Gizil İşlev	22
2.4. TÜRKİYEDE EĞİTİM SİSTEMİ	22
2.4.1. İnfomal Eğitim	22
2.4.2. Formal Eğitim.....	23
2.5. TÜRKİYE’DE EĞİTİM SİSTEMİ YAPISI.....	24
2.6. TÜRKİYE ‘DE MUHASEBE FİNANSMAN EĞİTİMİ.....	26
2.6.1. Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Tanımı.....	26
2.6.2. Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Alanı	27
2.6.3. Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Önemi	29
2.7. YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA EĞİTİMİ	36
2.7.1. Yüksek Lisans Eğitimi	36
2.7.2. Doktora Eğitimi	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLETİŞİM, İLETİŞİM TÜRLERİ, KİŞİLİK KAVRAMINA VE İLİŞKİ STİLLERİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. İLETİŞİM.....	43
---------------------------	-----------

3.2. İLETİŞİM TÜRLERİ.....	44
3.2.1. Sözlü İletişim.....	44
3.2.2. Sözsüz İletişim	45
3.2.3. Yazılı İletişim	45
3.2.4. Bireylerarası İletişim	45
3.2.5. Grup İletişimi	46
3.2.6 Toplum İletişimi	46
3.2.7. Kitle İletişimi.....	46
3.3. KİŞİLİK KAVRAMI	46
3.3.1. Kişiliğin Gelişimine Etki Eden Faktörler	47
3.3.1.1. Aile Faktörü	48
3.3.1.2. Kalıtsal Faktör	48
3.3.1.3. Sosyal ve Kültürel Faktör	49
3.3.2. Kişiliğin Bileşenleri.....	49
3.3.2.1. Yetenek	49
3.3.2.2. Karakter	49
3.3.2.3. Mizaç	50
3.4. İLİŞKİ STİLLERİ	50
3.4.1. Anlaşılabilir İlişki Stili.....	51
3.4.2. Yönlendirici İlişki Stili	52
3.4.3. Manevi İlişki Stili	52
3.4.4. Müdahalesiz İlişki Stili.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE FİNANSMAN ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERLE DANIŞMANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ STİLLERİNE AİT BULGULAR

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	56
4.2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	56
4.3. VERİ SETİ VE YÖNTEMİ	57
4.4. BULGULAR	58
SONUÇ.....	67
KAYNAKLAR	70
EKLER.....	78

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHASEBE FİNANSMAN ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN DANIŞMANLARI İLE ARASINDAKİ İLİŞKİ STİLLERİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Utku ŞENDURUR

2023, 93 sayfa

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Zeliha TEKİN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Bekir GEREKAN

Globalleşen dünyayla birlikte her alanda olduğu gibi muhasebe alanında da önemli gelişmeler ve değişimler meydana gelmiştir. Yaşanan bu gelişmeler ve değişimler muhasebe eğitimi de etkilemiştir. Bilginin öneminin her geçen gün arttığı bu çağda muhasebeye verilen önemde artmıştır. Bu alanda kendini geliştirmek ve yetkin kılmak isteyen kişiler lisans eğitimini tamamladıktan sonra yüksek lisans ve doktora eğitimi almaktadır.

Akademik kariyer hedefleyen öğrenciler bu kariyerlerini, ilk olarak yüksek lisans programı, devamında ise doktora programı ile gerçekleştirirler. Bu süreçte verimliliğin istenilen düzeyde olmasını sağlayan en büyük faktörlerden biri danışman ve öğrenci arasındaki ilişkidir. Bu çalışmanın amacı muhasebe finansman alanında lisansüstü eğitim gören ve mezun öğrencilerin danışmanlarıyla aralarındaki ilişki stilini belirlemektir. Bu bağlamda 136 öğrenci ve 60 danışmana anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS Paket Programında değerlendirilmiştir. Uygun örneklem sayısına sahip gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için parametrik testler olan Anova Testi ve T Testi yapılmıştır. Çalışmada şu soruya cevap aranmıştır: Yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin danışmanları ile aralarındaki ilişki stili nedir? Çalışma sonucunda hem danışmanların hem de öğrencilerin akademik desteğin yanı sıra duygusal ve manevi desteği de kapsayan pastoral (manevi) ilişki stilini benimsedikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Öğrenci, Danışman, İlişki Stilleri

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
THE RELATIONSHIP STYLES BETWEEN THE CONSULTANTS OF THE
STUDENTS STUDYING GRADUATE EDUCATION IN THE FIELD OF
ACCOUNTING AND FINANCE

Advisor: Assistant Professor Utku ŞENDURUR

2023, 93 Pages

Jury: Doç. Dr. Zeliha TEKİN

Jury: Doç. Dr. Bekir GEREKAN

With the globalising world, important developments and changes have occurred in the field of accounting as in every field. These developments and changes have also affected accounting education. In this age where the importance of information is increasing day by day, the importance given to accounting has also increased. People who want to improve themselves and make themselves competent in this field receive master's and doctoral education after completing their undergraduate education.

Students who aim to pursue an academic career do so first through a master's programme and then through a doctoral programme. In this process, one of the biggest factors that ensure the desired level of productivity is the relationship between the advisor and the student. The aim of this study is to determine the relationship style between graduate students and their supervisors in the field of accounting and finance. In this context, 136 students and 60 counsellors were surveyed. The data obtained from the questionnaires were evaluated in SPSS Package Programme. In order to test whether there is a statistically significant difference between the groups with the appropriate sample size, the parametric tests Anova Test and T Test were performed. The following question was sought to be answered in the study: What is the relationship style of master's and doctoral students with their supervisors? As a result of the study, it was revealed that both counsellors and students adopted the pastoral (spiritual) relationship style, which includes emotional and spiritual support as well as academic support.

Keywords: Graduate Education, Student, Adviser, Relationship Styles.

ÖN SÖZ

“Eğitimci anlatır. İyi bir eğitimci açıklar. Daha iyi olan eğitimci ise gösterir. Ancak büyük bir eğitimci ilham verir.” Bana ilham veren ve hiçbir desteğini esirgemeyen büyük bir istekle çalıştığım tez konum ile tanıştıran bütün bu süreçte yol gösteren tecrübelerini benimle paylaşan çalışma disiplini örnek aldığım değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Utku ŞENDURUR’a en içten dileklerle teşekkür ediyorum.

Tez çalışmam süresince sık sık fikrine başvurduğum ve her defasında bana vakit ayırıp destek olan bilgisinden deneyimlerinden her zaman yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. Salih ÖZER’e teşekkür ederim.

Tez çalışmamda sabrı, emeği ve sevecen tutumu için sevgili hocam Doç. Dr. Zeliha TEKİN’e teşekkür ederim.

Çalışma sürecim boyunca tüm yoğunluğuna rağmen benden desteğini esirgemeyen, yanımda olan sevgili hocam Öğr. Gör. Yelda KALE’ye teşekkür ederim.

Bu süreçte beni sürekli motive eden, destekleyen ve başarabileceğime canı gönülden inanan değerli arkadaşım Ayşenur ŞUGÜNEŞ’e teşekkür ederim.

Bu süreçte beni destekleyen ve yanımda olan sevgili dayım Salih SÖYLEMEZ’e, teyzelerim Canan SÖYLEMEZ ve Emsal YENİLMEZ’e teşekkür ederim.

Tez sürecim boyunca , bana olan umudu ve inancıyla her zaman yanımda olan sevgili kardeşim İlayda Nida BELİK’e teşekkür ederim.

Bütün hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen varlıklarından güç aldığım her durumda yanımda olan canım annem Meryem BELİK’e ve babam Mehmet Can BELİK’e, diğer aile üyelerim; Selmete, Elif, Abdulkadir ve Esma’ya çok teşekkür ederim.

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
KGK	: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları
S	: Seçmeli
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Standartları ve Denetleme Kurumu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Müşavirler Odalar Birliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
Z	: Zorunlu

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Muhasebe ve Finans Alanında Lisans Döneminde Okutulan Dersler	31
Tablo 2.2. Muhasebe ve Finans Alanında Lisansüstü Döneminde Okutulan Dersler.....	39
Tablo 3.1. Muhasebe Ve Finansman Alanında Yüksek Lisans ve Doktora Eğitimi Alan Öğrencilerle Danışmanları Arasındaki İlişki Stilini İnceleyen Akademik Çalışmalar	55
Tablo 4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	58
Tablo 4.2. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları	58
Tablo 4.3. Öğrencilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	59
Tablo 4.4. Öğrencilerin Eğitim Aşaması Dağılımları	59
Tablo 4.5. Danışmanların Cinsiyete Göre Dağılımları	60
Tablo 4.6. Danışmanların Yaş Dağılımları	60
Tablo 4.7. Danışmanların Unvan Dağılımları	60
Tablo 4.8. Danışmanların Danışmanlık Sürelerinin Dağılımı	61
Tablo 4.9. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerine ait bulgular.....	61
Tablo 4.10. Öğrenci Görüşlerine Ait Ortalama Puanlar	62
Tablo 4.11. Araştırmaya katılan danışman görüşlerine ait bulgular.....	64
Tablo 4.12. Danışman Görüşlerine Ait Ortalama Puanlar	64

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1: Türk Milli Eğitim Sistemi.....	25
---	----

GİRİŞ

Muhasebe, işletmelerin gerçekleştirdiği ya da gerçekleştireceği faaliyetlerinin denetimini sağlayan, gelecekle ilgili karar almasını belirleyen, işletmenin mevcut durumunu gösteren, işletme ile ilgili bilginin oluşmasını sağlayan sistemi ifade etmektedir. İşletmelerin varlıklarında-kaynaklarında meydana gelen değişiklikleri, kaydeden, sınıflayan, özetleyen, analiz eden ve yorumlanmasını mümkün kılan yöntemi kapsamaktadır. Küreselleşen dünyayla birlikte yaşanan olaylar tüm alanlarda değişim ve gelişmelere neden olmaktadır. Bunların etkisi altında kalan bölümlerden biride muhasebe ve muhasebe eğitimidir (Sürmeli, 2006).

Eğitim, belirli bir amaca ulaşması için izlenmesi gereken yol olarak ifade edilmektedir. Eğitim kişilerde kazandırılmak istenen davranışın oluşturulmasını sağlamaktadır. Eğitim verilirken belirlenen amaçlar gerçekleşmişse toplumlarda istenilen kişilikler oluşmuş demektir. Amaçlar doğrultusunda gelişme ve değişme beklenmektedir. İnsanlarda kazandırılmak istenen davranışlar gerçekleştirilmemişse burada eğitim değeri yok sayılmaktadır. Eğitimde amaçların gerçekleşmesi kaliteli bir sürecin olduğunun göstergelerindendir. Eğitim, insanlarda kişiliklerin oluşması, kişilik özellikleri ve sahip oldukları potansiyellerini anlamalarına ve bunları nasıl kullanacaklarını rehber edinilmesinde önemli bir yer edinmektedir (Ültanır, 2003). Kendini keşfetmek isteyen insan sürekli bir gelişim ve değişim olgusunun içinde yer almaktadır. Bilgili insan günümüzde oluşan rekabet ortamında başarılı olabilmekte ve maksimum faydayı sağlamaktadır.

İnsanlar var oldukları andan itibaren sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim gelişen ve değişen dünya ile birlikte insanlarda kendini geliştirme isteği meydana getirmektedir. İnsanlar yeni bir proje üretmek, icat geliştirmek, kitap yazmak, yeni bir makale yayınlamak istemektedirler. Eğitim-öğretim yenileşmede ve yeterli bilgiye sahip olmada önemlidir. Kendini bir alanda uzmanlaştırmak isteyen ve kariyer hedefi olan kişiler lisans eğitimini tamamladıktan sonra yüksek lisans ve doktora eğitimi sürecine dahil olmaktadır.

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin içinde bulunduğu süreç, birçok farklı değişken tarafından etkilenmektedir. Şüphesiz ki bu değişkenlerden biri de öğrencilerin danışmanları ile arasında olan ilişkidir (Khosa vd. 2020). Önceki

araştırmalar, lisansüstü öğrenciler ve danışmanları arasındaki ilişkinin önemini ele alırken (Roach vd. 2019; Unda vd. 2018), bilindiğı kadarı ile Türkiye’de bu konu ile ilgili çalışma yapılmaması, bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, ürün ve süreç arasındaki denge de dahil olmak üzere, mevcut kurumsal baskıların lisansüstü eğitim üzerindeki etkisini keşfetmenin önemini ortaya koymaktadır. Bu konuyla ilgili mevcut ampirik araştırmalar sınırlıdır (Wichmann-Hansen ve Herrmann, 2017). Daha da önemlisi, lisansüstü eğitim ile ilgili gerekli yeterlilikler, eğitimleri tamamlama oranları ve öğrenci memnuniyeti ile ilgili olarak elde edilen veriler disiplinler arası farklılıklar gösterdiğinden (Wichmann Hansen & Herrmann, 2017) disipline özgü çalışmalara ihtiyaç vardır (Carroll, 2016; Gardner, 2009; McAlpine vd. 2009; McGagh vd. 2016). Önceki araştırmalar danışmanlar ve lisansüstü öğrenciler arasındaki ilişkinin önemini gösterse de (Roach vd., 2019; Unda vd., 2018), öğrenci memnuniyeti hala bir endişe kaynağı olmaya devam etmektedir (Carroll, 2016; McGagh vd., 2016).

Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Türkiye’de lisansüstü öğrencilerin danışmanları ile arasında olan ilişkiyi incelemek ve muhasebe ve finansman lisansüstü eğitimine etkilerini belirlemektir. Muhasebe ve finans alanına eğilmenin başlıca sebebi, konu ile ilgili dünya literatüründe sınırlı (Khosa vd. 2020), Türk literatüründe ise hiçbir çalışmanın bulunmamasıdır. Bu çalışmada hem öğrencilerle hem de danışmanlarla görüşölmüş, tehditleri ve fırsatları belirlemek için ikili bakış açıları (Halbert, 2015) dikkate alınmıştır. Lisansüstü eğitim sürecinin doğası ve uygulamasına hem danışmanların hem de öğrencilerin bakış açısından ampirik kanıtlar sağlayan bu çalışma, danışman ve öğrencilerin aralarında uyguladıkları ilişki stillerine ilişkin sınırlı literatüre katkıda bulunmaktadır.

Çalışma 4 bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde; muhasebe kavramı, muhasebenin tarihsel gelişimi, muhasebenin Türkiye’deki gelişimi, muhasebenin fonksiyonları, muhasebenin temel kavramaları, muhasebenin bölümleri, finans kavramı yer almaktadır. İkinci bölümde; eğitim , eğitim süreci, eğitimin temel işlevleri, Türkiye’de eğitim sisteminin yapısı, muhasebe ve finansman eğitimi, muhasebe ve finansman eğitim alanı, muhasebe ve finansman önemi, muhasebe ve finansman eğitimi amacı, yüksek lisans eğitimi, doktora eğitimi yer almaktadır. Üçüncü bölümde; iletişim, iletişim türleri, kişilik, kişiliğın gelişimine

etki eden faktörler, kişiliğin bileşenleri ve ilişki stilleri konuları açıklanmıştır. Dördüncü bölümde ise muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora yapan öğrenci ve akademisyenlere uygulanan ankete ait bulgular yer almaktadır. Çalışma sonuç ve önerilerle sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE VE FİNANSMAN İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. MUHASEBENİN TANIMI

Yaşanan ekonomik gelişmeler ticari olarak şahısların ve kurumların ticari olarak gerçekleştirdiği iş ve işlemlerin düzenli bir şekilde aktarılması ihtiyacını doğurmaktadır. Geçmişe baktığımız zaman küçük ölçekli olan bir işletmenin ticari işlemlerini kayıt altına alması çok fazla önem arz etmemektedir. Çünkü bilgiler akılda tutulup kullanılmaktadır. Fakat gelişen ve değişen ekonomiyle işletmeler büyüme ihtiyacı hissetmektedir. Büyümeyle beraber departmanların oluşması, birden fazla yerde kurulmaları, farklı alanlarda faaliyet göstermeleri, çeşitliliğin fazlaşması düzenli ve nitelikli bilgiye ihtiyaç duyulmasını sağlamıştır. Yaşanan bu gelişmelerle ekonomide etkin rol oynayan işletmeler hesap kayıtlarından yararlanmaktadır. İşletmelerin varlıklarında ve kaynaklarında meydana gelen değişiklikler mali işlem olarak adlandırılmaktadır (Çalış ve Yıldırım, 2015).

Geçmişten günümüze kadar insanlar, devletler, işletmeler ve daha birçok farklı kurumlar sahip oldukları varlıkların durumlarını görmek istemektedirler. Bu ilgi ve merak malları takip etme isteği uyandırmıştır. Bu durum muhasebenin var olmasını ve gelişmesini sağlamıştır. Muhasebe hesap görme anlamı taşımaktadır. Hesap görme kavramının oluşmasıyla işletmeler varlığının, kaynağının, borcunun ne olduğunu yatırım yapacağı zaman bu yatırımın ne kazandıracağı ya da oluşabilecek riskleri hakkında yorum yapma ihtiyacı hissetmektedir (Fındık, 2012). İşletme faaliyetini sürdürmek, geleceğiyle ilgili karar almak ve bulunduğu piyasa şartlarında başarılı olmak için gerçekleştireceği işlemleri muhasebe kayıtlarıyla bilgi almak isteyenlere sunmalıdır. İşletmeler bu işlemleri gerçekleştirmek için muhasebe sisteminden faydalanmaktadır. Muhasebenin temel amacı şahıslara, kurumlara ve işletmelere doğru ve tarafsız bir şekilde bilgiyi sağlamasıdır. Muhasebe işletmeler, kurumlar, şahıslar ve devlet için önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İşletmelerin iş ve işlemlerin sonucunda değişime neden ticari olayların kaydedip, sınıflandıran, özetleyip yorumlanmasını sağlamaktadır.

Muhasebe ekonomik amaçlı faaliyetlerde aktif olarak bulunan tüm ticari kuruluşların varlıkları ve kaynakları üzerindeki mali nitelikteki işlemlerini kaydeden,

sınıflayan, özetleyip rapor haline getiren sistemdir. Kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama yaptıktan ortaya çıkan mevcut durumu yorumlayıp analiz eden bilimsel bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhasebe, işletmelerin varlık ve kaynaklarını kullanma şeklini, işletmenin yaptığı işlemler neticesinde varlıklar ve kaynaklarda meydana gelen değişimleri açıklamaktadır. İşletmenin mali durumunu açıklayarak bilgiyi sağlayan ve bu bilgiyi kişilere ve kuruluşlara ulaştıran bilgi sistemini oluşturmaktadır (Üç, 2009).

Muhasebe genel olarak yalnızca kar amacıyla hareket eden işletmeleri değil, kar amacıyla hareket etmeyen işletmeleri de kapsamaktadır. Toplum için yarar sağlayan kuruluşları da içermektedir. Ancak muhasebe kar odaklı olan işletmeler için daha fazla önem arz etmektedir. Çünkü işletmelerin geleceği hakkında ön bilgi vermektedir. Muhasebe sistemi işletmelerin sahip olduğu varlıkların ve kaynakların nasıl oluştuğunu, varlıkların ve kaynaklarının amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını bunların sonucunda meydana gelen değişimleri ekonomik değer olarak şahıslara ve işletmelere bilgi aktarımı sağlayan sistem olarak fayda sağlamaktadır. Globalleşen dünya ile birlikte finansal durumu takip etmeyen firmalar muhasebe sistemleriyle tehditleri fırsatları görebilmektedirler (Öktem, 2016).

1.2. MUHASEBENİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sürekli gelişen ve değişen bir dünya içerisinde insanlar var olmaktadır.. Bu değişimler her alanda olduğu gibi ekonomik gelişmeleri de etkilemektedir. Yaşanan bu gelişmelerde insanların yapacakları yatırımlar için piyasaya güven duymaları önem arz etmektedir. Piyasanın şeffaf, güvenilir, açık ve net olması muhasebenin varlığıyla gerçekleşmektedir. İşletmelerin faaliyetlerini mevcut durumlarını ve geleceğini değerlendirmesi muhasebe bilgi sistemi sayesinde gerçekleştirmektedir. Muhasebe kavramı genel olarak M.Ö 3000 yılına kadar uzanan eski bir tarihe sahiptir (Gökgöz, 2011).

Muhasebenin bilimsel olarak incelenmesi 1494'de İtalyan rahip ve matematikçi olan Luca Pacioli kaleme almıştır. Pacioli, muhasebenin çift yanlı defter olduğunu ifade etmiştir. Yayımlanan eserinde envanter ile yevmiye defterinde var olan verilerle, stok değerlemesi, tahsilatı imkansız olan alacaklara belirli bir oran ayrılması, kar ile zarar hesabının oluşturulması, mizanla beraber bilançonun

düzenlenmesiyle ilgili çift yanlı defter oluşturma sistemi günümüze kadar uygulanmakta olan muhasebenin temelini atmıştır (Köroğlu, 2015). Pacoli'nin muhasebeyi bilimsel olarak ele alması sadece İtalya da değil Avrupa ve ABD'de çeşitli fikirlerin gündeme gelmesine sebep olmuştur. Kara Avrupası'nda borç ve alacak ilişkisinin temelinde İhtiyatlılık ilkesini öncelik olarak alan, ABD'de yatırımcı çıkarlarını ön plana çıkarmayı hedefleyen Anglo-Sakson muhasebe anlayışı ve bu iki sistemi birleştiren İngiliz anlayışı çok geniş kitlelerde uygulama alanı bulmuştur (Altıntaş,2011). Bu üç anlayışın oluşturulması muhasebenin hızlı gelişip yayılmasını sağlamıştır. Tarihte var olan muhasebe kayıtlarından birisi de ve yaygın olarak kullanılmış olan Merdiven Yönetimidir. Bu yöntem, Abbasiler ardından Selçuklular ve Osmanlılar kullanmıştır. Osmanlı 19. yüzyılda Tanzimat Fermanı ile başlayıp modernleşmenin etkisiyle çağdan geride kalan “Merdiven yöntemi”, II. Abdülhamit tarafından kaldırılmıştır. 1879 yılında Fransız etkisi ile Osmanlı İmparatorluğu “Çift Taraflı Kayıt” sistemi kullanmaya başlamıştır.

1.3. MUHASEBENİN TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ

Türkiye'de muhasebe de yaşanan gelişmeler batıda yaşanan gelişme ile paralel olarak ilerlemiştir. Türkiye'de cumhuriyet öncesi döneme baktığımızda muhasebeyle ilgili elde edilen veriler 1850 senesindeki ticaret kanunudur. Ticaret kanunnamesinin Fransız dilinden Türk diline çevrilmesiyle kullanımı başlamıştır. Yapılan bu tercümeyle kanundan çok Fransızların muhasebe sisteminin etkisiyle oluşan devlet muhasebesinin uygulamayı yönlendirmesiyle kullanmaya başlamıştır (Gök, 2007).

1923 senesinde kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti ekonomik kalkınmayla beraber başlamış olan sanayileşmeyle beraber muhasebe sistemine duyulan gereksinimi artırmış ve gelişiminin sağlanması önemli bir hal almıştır. Alman işletmecisi Profesör Ewald Sachsenberg'in, hazırlamış olduğu hesap planları ve maliyet sistemleri öncelikle Sümerbank tarafından sonrasında ise kurulmuş olan devlet işletmelerince kullanılmaya başlanmıştır. Hesap planları zamanla gelişim gösteren muhasebe işlemlerince uyarlanıp 1992 senesinde Tek Düzen Muhasebe Sistemi biçiminde Türkiye'de bilanço esasına göre işletmeler tarafından kullanımını zorunlu hale getirmiştir (Çanakçıoğlu, 2018).

1926 senesinde muhasebenin Alman hükümetinin etkisiyle gelişim gösterdiği bilinmektedir. 1926 senesinde yürürlüğe girmiş olan 856 sayılı Ticaret Kanunuyla, Almanların oluşturmuş olduğu Ticaret Kanunu esas alarak hazırlanmıştır. Hazırlanmış olan kanun ile işletmelerin bilançolarını, karlarının-zararlarının hesaplarının düzenlenmesinin esasa göre düzeltilmesi öngörülmüştür. 1960 senesinde başlamış olan çalışmalar neticesinde Tek Düzen Muhasebe Sistemi ile Genel Muhasebe 1972 senesinde, 1977 senesinde ise Maliyet Muhasebesinin kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Hazırlanmış olan bu muhasebe sistemleri genel itibarıyla kamuya yönelik çalışmaları kapsamıştır.

Ülkemiz 1980 senesinden sonra dışarda yaşanan politikaları izleyip, politikalar neticesinde uluslararası sermayenin var olduğunu görmüştür. Türkiye'deki işletmelerin faaliyetlerini düzenli ve sistemli bir şekilde yürütebilmeleri için, muhasebenin tablosunun hazırlanmasını esas alarak muhasebenin kurallarını tek düzen muhasebe sisteminin oluşmasını sağlanması amacı ile TÜRMOB'un altında 1994 senesinde TMUDESK (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu) oluşturulmuştur(Dinç, Atasel, 2006).

Türkiye'nin Avrupa Birliğine girme sürecinde 03.10.2005 tarihi itibarıyla tüm mevzuatı AB(Avrupa Birliği) ile uyumlu bir şekle girme zorunluluğu getirmiştir. Getirilmiş olan bu zorunluluk sonucuyla 1999 senesinde Adalet Bakanlığınca kurulmuş olan Ticaret Kanun Komisyonunun 2007 senesinde Türk Ticaret Kanunun (TTK) taslağının oluşturması amacı ile görevlendirilmiştir(Yalçın, 2021). Ülkemizde muhasebede yaşanan gelişmeler devletin öncü bir politika sergilemesiyle var olmuştur. Türkiye' de muhasebenin standartlarının oluşturulmasıyla beraber öncelikle bazı kurumların ve kuruluşların çalışmalar yaptığı görülmektedir.

1.4. MUHASEBENİN FONKSİYONLARI

İnsanların ve işletmelerin varlık ve kaynaklarının durumunu muhasebe sistemi sayesinde görmektedirler. Muhasebe kayıtlarının doğru ve güvenilir şekilde ulaşılması muhasebe fonksiyonları sayesinde gerçekleşmektedir. Muhasebe 4 fonksiyondan oluşmaktadır. Bunlar; kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama fonksiyonudur.

1.4.1. Kaydetme Fonksiyonu

Muhasebenin ilk ve en önemli fonksiyonlarından biridir. Para ile ifade edilen mali nitelikteki işlemlerin yazılı olarak belgelere dayandırılıp belirli kurallara göre deftere yazılmasıdır. Muhasebede belirli bir düzen vardır. Bu düzen doğru ve düzgün bir şekilde gerçekleşmezse diğer fonksiyonların gerçekleşmesi bir anlam taşımamaktadır. Yapılan her işlem ilk önce kayıt altına alınmaktadır. Kaydetme işlemi gerçekleştirildikten sonra sınıflandırma fonksiyonuna geçilmektedir (Özkan, 2019).

1.4.2. Sınıflandırma Fonksiyonu

Kaydetme fonksiyonu işlemi gerçekleştirildikten sonra belirli aralıklarla, niteliklere göre gruplara ayrılmaktadır. Farklı grup ve nitelikte yer alan bu işlemler birbirine karıştırılmadan incelenmektedir. Sınıflandırma işlemi defteri kebire yapılmaktadır. Sınıflandırma işlemi gerçekleştirildikten sonra özetleme fonksiyonuna geçilmektedir (Özkan, 2019).

1.4.3. Özetleme Fonksiyonu

Sınıflandırma fonksiyonu gerçekleştirildikten sonra yapılan işlemler dönemin sonunda toplanıp kolay sonuçlar çıkarabilmesi için kayıt kontrollerinin sağlanması amacıyla özetlenmektedir. İşletmeler tarafından yapılan yüzlerce işlemin takibini dönem sonunda kolaylaştırmaktadır. Yapılan bu işlemlerin tek tek incelenmesi uzun zaman alacağı için aynı nitelikteki işlemlerin özetlenmesi kişi ve işletmelere fayda sağlamaktadır. Özetleme fonksiyonunda mizan kullanılmaktadır. Özetleme işlemi gerçekleştirildikten sonra raporlama fonksiyonuna geçilmektedir (Yavuz, 2014).

1.4.4. Raporlama Fonksiyonu

Muhasebede son aşamada yer alan raporlama fonksiyonu mali tablo aracılığıyla sonuç aşamasına gelmektedir. Bu rapor sayesinde işletmeler ortaya çıkabilecek sonuçları görebilmekte ve gelecek hakkında yorum yapabilmektedir. Raporlama fonksiyonunda muhasebe tablolarından faydalananarak yeni kararlar almasını sağlamaktadır.

Muhasebe fonksiyonlar dışında temel kavramları da içermektedir. Bu temel kavramlar işletmelerin yaşamsal fonksiyonlarını sürdürebilmesi ve devam ettirebilmesi için önemli bir rol görev üstlenmektedir

1.5. MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI

Muhasebe ortak bir temele dayandırılarak bilgilerin kullanıcılara tutarlı ve karşılaştırılabilir bir şekilde sunulmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur (Burak

ve Öztaş, 2015). Bu yararlanmada muhasebenin 12 temel kavramı söz konusudur. Bu temel kavramlar sırasıyla açıklanacaktır. Bu temel kavramların var oluşu muhasebeye güven sağlamaktadır.

1.5.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı: Sorumluluk

Bir işi ya da görevi yerine getirme zorunluluğu olarak ifade edilmektedir. Muhasebenin sosyal sorumluluğu işletmelerin amaçları doğrultusunda var olan kaynaklarını etkin ve adil bir şekilde toplum yararına kullanmasıdır. İşletmeleri tek başına değerli kılan ürettikleri mal ve hizmet değil, topluma kazandırdığı ve kattığı değerlerdir. İşletmeler yaptıkları iş ve işlemlerin sorumluluğunun bilincinde olmalı ve ilk denetleyici olarak kendilerini görmelidirler. Kişi, kurum ve kuruluşlara yanlış, aldatıcı ve eksik bilgiler vermemelidir. Muhasebe bilgileri gerçeğe uygun, tarafsız ve adil bir şekilde gerçekleşmelidir. İşletmeler finansal durumun önemli belirleyicilerinden olan sosyal sorumluluğun bilincinde olup ona göre hareket etmelidir (Demir, 2013).

1.5.2. Kişilik Kavramı

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan kişilik kavramına baktığımız zaman, işletmelerin sahiplerinden, ortaklarına ve işletmeyle ilgisinin mevcut olduğu şahıs ve kuruluşları ayrı bir kişilik olarak nitelendirmektedir. Hukuki açıdan bakıldığında iki tür kişilik kabul edilmektedir. Tüzel ve gerçek kişiliği kapsamaktadır. İnsan gerçek kişiliği ifade etmektedir. Herhangi bir durumu gerçekleştirme amacıyla toplanmış olan insanların oluşturduğu topluluklar tüzel kişiliği ifade etmektedir. Buna göre işletmeler tüzel kişiliğe sahiptir. Yapılmış olan ve yapılmakta olan iş ve işlemler muhasebenin sistemlerinden olan kişilik kavramı adına yürütülmektedir.

1.5.3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı

Süreklilik kesintiye uğramadan devam etme anlamını taşımaktadır. Kurulan işletmeler hiçbir zaman kapatılmayla amacıyla kurulmamaktadır. Ancak yapılan anlaşmalarda aksi bir durum söz konusu değilse işletmelerin vadesiz süreyle kurulacağı ve ömrünün sonuna kadar herhangi bir zamana bağlı olmaksızın varlığı kabul edilmektedir (Soylu 2018). İşletmelerin varlık ve faaliyeti mevcut olan mal sahibinin yaşam süresi ile sınırlı olmamaktadır. Süreklilik ilkesi devamlılık içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. İşletme sahiplerinin yaşamsal fonksiyonları son bulsa bile işletme süreklilik amacıyla kuruldukları için mevcut olan varis veya varisler tarafından işletilmeye devam edilir. İşletme süreklilik kavramıyla maliyet esasının temelini oluşturmaktadır.

1.5.4. Dönemsellik Kavramı

İşletmelerin süreklilik kavramının, gereğince sınırsız olarak kabul edilmiş ömrünün, belirli döneme bölünebilmesi ve var olan her dönemin kendi faaliyet sonucunun diğer dönemden bağımsız bir şekilde saptanmaktadır (Soylu,2018). Muhasebe sisteminde dönemler bir yıldan oluşmaktadır. Mevcut olan her dönem birbirlerinden bağımsız bir şekilde gerçekleşmektedir. Gelirlerinin ve giderlerinin tahakkuk durumuna göre muhasebeleştirilmenin, hasılat, gelirlerin, kârların aynı dönem içinde gerçekleşen maliyetlerin, giderin ve zararın karşılaştırılmasıyla dönemsellik kavramı gereği bu işlem gerçekleştirilmektedir. Var olan her dönemde gelir ve gider karşılaştırılmakta olup dönemde mevcut olan kar ve zarar durumu bulunmaktadır. Bu kavram işletme tarafından geçerliliğini yitirmesi veya ortadan kalkması durumunda, bu durum mali tablonun dipnotunda açıklanmaktadır.

1.5.5. Parayla Ölçülme Kavramı

Muhasebenin para ile ölçme kavramının, konusu para olan ve parayla ifade edilmiş değerdir. Olayın kaydedilmesi için ortak ölçü olan ulusal para birimi kullanılmaktadır. Parayla ölçülme kavramı, para ile ölçümü sağlanan iktisadi olarak gerçekleşen iş ve işlemlerinin muhasebenin ortak bir ölçüsü olarak kabul edilen para

birimiyle yansıtılmasını ifade etmektedir. Muhasebe sisteminin bu kavramında yapılan işlemler ulusal para birimini esas alarak gerçekleştirilmektedir (Rodoplu, 2020).

1.5.6. Maliyet Kavramı

İşletmenin faaliyetlerine söz konusu girmiş olan mal ya da hizmetin elde edilmesi için katlanmak durumunda olduğu her türlü faktörün parasal olarak ifade edilen toplam değer maliyeti ifade etmektedir. Bir varlığın edinilebilmesi için katlanmak zorunda olduğu parasal değeri ifade etmektedir. İşletme edineceği ya da edindiği varlıkların ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde maliyet durumlarını esas almaktadır. Piyasanın mevcut durumunda şartlarda değişiklikler yaşanabilmektedir (Alkan, 2001). Meydana gelen değişim malın değerinde değişime neden olabilmektedir. Paranın değerinde yaşana değişimlerle maliyetin değer durumu anlamsız bir hal alırsa maliyet değeri tekrardan belirlenebilmektedir. İşletmeler edindikleri varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesiyle, elde edilme edilmiş olan varlık ve hizmetin maliyetlerinin esas alınması gereğini ifade etmektedir.

1.5.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Muhasebenin bu sisteminde yapılmış olan veya yapılmakta olan iş ve işlemlerin belgelendirilip kayıt altına alınıp belgelere dayandırılması gerekmektedir. Belgenin usule göre düzenlenmesi ve gerçek durumu yansıtmasıdır (Burak ve Öztaş, 2015). Kişinin beyanı esas alınarak değil senet, makbuz, fatura gibi belgeye dayandırılarak kaydı yapılmaktadır. Muhasebe kaydının esas alınıp yöntemin seçilebilmesinde taraf tutmadan önyargısız bir şekilde davranması gerektiğini ifade etmektedir.

1.5.8. Tutarlılık Kavramı

Tutarlılık kavramı; muhasebenin uygulanması için seçilmiş olan muhasebe politikasının, birbiri ardınca gerçekleşen dönemde değişime uğramadan uygulanmasının gerektiğini ifade etmektedir. İşletmenin mali durumu, faaliyet sonucu ve buna bağlı yorumun karşılaştırılması bu kavram amacını oluşturmaktadır.

Tutarlılık kavramı, benzeyen olay ve işlemde, kayıt düzeniyle değer ölçüsünün değişmezliği ve mali tabloda biçimi ve içeriği yönüyle tek düzen öngörmektedir. Geçerli nedenin bulunması durumunda, işletme, uyguladığı muhasebe politikasını değiştirmektedir. Bu değişikliğin ve bunun parasal olarak oluşturduğu etkiyi mali tablonun dipnotunda açıklaması gerekmektedir (Burak ve Öztaş, 2015).

1.5.9. Tam Açıklama Kavramı

Mali tablolardan faydalanmayı ve yararlanmayı hedefleyen şahıs ve kuruluşun doğru kararı almalarına yardım etmek amacıyla bilgilerin yeterli ölçüde, doğru açık ve anlaşılabilir olması gerektiğini ifade etmektedir. Borç tutarlarının yazılması durumunda biçim ve vade durumu açık ve net bir şekilde belirtilmektedir. Mali tabloda finansal bilginin açık bir şekilde ifade edilmesinin yanında, mali tabloların kalemi kapsamını içermeyen ancak ilerde alınabilecek kararı etkilemesi ve gerçekleşme durumu olan olaya yer verilmesi tam açıklama kavramı gereğini ifade etmektedir.

1.5.10. İhtiyatlılık Kavramı

Muhasebe yaşanan olaylarda temkinli bir şekilde davranılmasının gerektiğini ve işletmelerin karşılaşma ihtimalinin olduğu riskli durumları göz önünde bulundurması gerektiğini ifade etmektedir. İhtiyatlılık kavramına göre, işletme, gideri ve zararı göz önünde bulundurarak karşılık ayırmaktadır. Giderlerin veya zararların kesinlik durumu mevcut olsa da olmasa da ortaya çıkabilme ihtimaline karşılık belirli bir oran ayrılmaktadır (Ertuğrul, 2014). Gelirleri ve kârları için gerçekleşmesi beklenen döneme kadar bir muhasebe işlemleri yapmamaktadırlar. İhtiyatlılık kavramı kapsamına göre gizli yedekleri ya da gerekenden fazla bir oranın ayrılması için gerekçe oluşturmamaktadır

1.5.11. Önemlilik Kavramı

Muhasebede hesap kalemleri veya mali bir olayların nispi ağırlığının ve değerlerinin mali tabloya dayandırılıp yapılması gereken değerlemeyi veya alınması gereken kararı etkileyebilme düzeyinde olmasını ifade etmektedir. İşletmelerin bilgisinin muhasebe işlemleri gerçekleştirilirken hesap tutarının sayısal verileri küçük sonuçlu olsalar bile gösterilmektedir. Bilgi eksikliğinden dolayı tabloların doğru yorumlanma ihtimalini ortadan kaldırıyorsa o bilgi önem arz etmektedir. Önemli olan hesap kalemi, finansal olay ve diğer var olan hususlar mali tabloda yer alma zorunluluğu taşımaktadır.

1.5.12. Özün Önceliği Kavramı

Özün Önceliği kavramı, işletmeler iş ve işlemlerini gerçekleştirdiğinde yapılan işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmenin yapılmasında biçiminden çok özünü baz alması gerektiğini ifade etmektedir. Muhasebede işlemler biçimleriyle özlere ile paralel olmaktadır. Durumlara göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığın ortaya çıkması durumunda, özün önceliği kavramı esas olarak alınıp işlemler bu şekilde gerçekleştirilmektedir (Demir, 2015).

1.6. MUHASEBENİN BÖLÜMLERİ

Muhasebe oldukça geniş bir alan olarak yer almaktadır. Muhasebe bölümleri kendi içinde üç bölümden oluşmaktadır. İnsanlar ve işletmeler yatırım yapacakları zaman ya da mevcut olan işletmeleri hakkında bir varsayımda bulunmak istemektedirler. Mevcut durumu ve gelecekleri hakkında bilgi edinme isteği muhasebe de var olan kayıtların önemini artırmaktadır.

1.6.1. Genel Muhasebe

Muhasebenin en temel konularının yer aldığı bölüm olarak ifade edebiliriz. İşletmelerde mali olarak yapılan iş ve işlemlerinin tamamının kayıt altına alınıp, sınıflandırıldıktan sonra raporlanmasını sağlar. Genel muhasebe ‘finansal muhasebe’ olarak da adlandırabilmektedir (Rodoplu, 2020). Genel muhasebenin öğrenim alanı banka muhasebesi, konaklama muhasebesi, şirketler muhasebesi gibi uzmanlık niteliğinde olan alanı takip eder. İşletmelerin varlıklarının-kaynaklarının, borçlarının-alacaklarının, gelirlerinin-giderlerinin, karlarının-zararlarının, analizlerinin yapılmasını ve daha kolay bilgi sahibi olmayı sağlar. Yapılacak olan işlemlerin yapılması gerektiğini ve unutulmaması sağlar. İşletmelerin daha önce yapmış olduğu işlerle ilgili bilgi verir ve geleceği hakkında yorum yapma olanağı sağlar.

Genel muhasebe genel olarak şu şekilde ifade edilmektedir:

- İşletmelerin gerçekleştirdiği finansal işlemleri kayıt altına almaktadır.
- Yapılmış ve yapılmakta olan finansal işlemleri raporlar.
- Yapılan raporlama işleminin kontrolünü sağlar
- İşletmelerin borç-alacak takibini sağlar.

- İşletmelerin müşterilerinin takibini sağlar.
- İşletmelerin varlık-kaynak durumunun takibini gerçekleştirir.
- İşletmelerin genel durumunun takibini sağlar.

1.6.2. Maliyet Muhasebesi

İşletmelerin üretmiş olduğu mamuller veya hizmetlerin maliyetlerinin fiyatlarının belirlenmesi, işletmelerin giderinin denetimleri, fiyatlarının incelenmesi ve satışlarının fiyatının belirlenmesini sağlayan maliyet muhasebesidir.

Muhasebenin ana bölümlerinden biri olan maliyet muhasebesinin işletmelerin amaçları doğrultusunda kullanıldığını görmekteyiz. Malların maliyetleri belirlendikten sonra bir rakam ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu rakam esas alınarak belirli bir kar oranı eklendikten sonra gerçekleşmesi beklenen satış fiyatlarına ulaştırılmaktadır (Ergin ve Elmacı, 2019). Maliyet muhasebesinden beklenen görevler şu şekilde yer almaktadır:

- Üretilmiş olan malların maliyetlerini piyasada olan şartları esas alarak fiyatının tespitini sağlamaktır.
- Giderin kontrolünün yapımını sağlar. Hedeflerle yapılmış olan gerçek gideri karşılaştırıp sapmayı belirlemektedir.
- Sunulan bilgiyle yapılacak olan planlamalara ve yöneticinin vereceği kararlarda yardımcı olmaktadır.

1.6.3. Yönetim Muhasebesi

İşletmelerin yöneticilerinin işletmelerin yönetimle ilgili alacağı kararda ihtiyaçları doğrultusunda bilgileri ve raporu düzenledikten sonra yorumlayıp, denetleme olanağı sağlayan muhasebe bölümüdür. Yöneticilerin işletmelerin gelecekleriyle kararlarında etkili olmaktadır .Yönetim muhasebesi hayatın her anında yer almakta ve insanları etkilemektedir. Kar amacı güden ya da gütmeyen her alanda varlığını sürdürmektedir. Değişen ve gelişen dünya sistemi ileri muhasebe sistemlerinde de değişiklikler görülmektedir. İnsanların, işletmelerin, kurumların ve devletlerin karar alırken daha dikkatli davrandıklarını görmekteyiz ((Ergin ve Elmacı, 2019).

Yatırım yapılacağı zaman ya da karar alınırken var olan durumu görmek için muhasebe kayıtları dikkate alınmaktadır. Muhasebe yönetim sisteminin bazı görevleri şunlardır:

- Borçlular ve alacaklılarla ilgili olan ilişkilerinin izlenmesine olanak sağlamaktadır.
- İşletmelerin yönetimlerine yardımcı olmaktadır.
- İşletmelerin göstermiş oldukları faaliyet sonuçlarının takibini sağlamaktadır.
- İşletmelerin istatistiksel verilerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır.
- Yapılan iş ve işlemlerin daha kolay bir şekilde denetlenmesini sağlamaktadır.
- İşletmelerin mevcut olan durumu ve gelecekleri hakkında bilgi sahibi olmayı sağlamaktadır.

1.7. FİNANS KAVRAMI

Finans hayatımızın her alanında olan ve karşımıza çıkan bir kavram olarak yerini almaktadır. Günlük işlerimizi yaparken finans faktörünün bilgisine sahip olmasak da akış bu kavram sayesinde gerçekleşmektedir. İnsanlar yaşamlarını devam ettirmek için mali kaynaklara yani paraya ihtiyaç duymaktadır. Sadece insanlar değil işletmeler için de bu durum söz konusu olmaktadır. Bu yüzden işletmeler ve şahıslar birbirinde ayrılamaz bir bütün olarak düşünülebilmektedir. Böyle bir durumda hem şahıslar hem de işletmeler için finans kavramı önemli bir rol oynamaktadır. Şahıslar kendi bütçelerini en doğru biçimde yürütme ihtiyacı hissederken, işletmeler de kendi varlıklarını sürdürebilmek ve hedeflerini gerçekleştirmek için finansın öneminin farkında olmalıdırlar. Finans kavramının tam olarak anlaşılmaması ve eksik bilgidен kaynaklı riskli durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu durumun en aza indirilebilmesi için yeterli desteğin sağlanması ve doğru bilgiye ulaşılması için kaynaklar sağlanmalıdır.

Finans kavramına baktığımız zaman ihtiyaç duyulduğunda fonun uygun olunan şartta sağlanması ve etkili bir şekilde kullanılan faaliyetler bütünüdür. Başka bir ifadeyle paranın, fonun, kaynağın ve sermayenin genel ismi olarak

nitelendirilebilir. Şahıslar, işletmeler ve kurumlar finanstan yararlanmaktadır. Kişilerin veya işletmelerin maddi olarak kazanç sağlamaları, yatırım yapmak istedikleri zaman bu yatırımın amaçlarını ve getireceği kar marjını finans ile değerlendirmektedirler. Finans günlük olarak hayatımızın her alanında yer aldığı için finans bilgisine sahip olmamız gerekmektedir. Günümüz şartlarına baktığımız zaman insanların ve işletmelerin geleceğe dair karar verirken bilinçli bir şekilde gerçekleştirme arzusu içinde olduğunu görmekteyiz.

Sürekli gelişen ve değişen dünyayla birlikte finansal olarak ürünlerde ve hizmetlerde meydana gelen çeşitlilik şahısları ve işletmelerin bu durumu fırsat olarak görüp lehine dönüştürmelerini sağlamaktadır. Şahısları ve işletmeleri ilgilendiren finansa kişisel finans, devletle ilgili olan finansa kamu finansı denilmektedir. Finansman, işletmenin aktifleriyle gerçekleşen diğer harcamalar için ihtiyaç duyulan kaynağın sağlanması ya da şahısların giderlerinin karşılanması amacı ile gereksinim duydukları paranın temin edilmesine finansman adı verilmektedir.

Muhasebe ile ilgili genel tanımlar yapıldıktan sonra finans kavramına değinilmiştir. Muhasebe ile ilgili bilgilerin doğru bir şekilde kullanılması muhasebe eğitime ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Küreselleşen dünya ile birlikte işletmelerin, yatırımcıların güvenilir ve tarafsız bilgiye ulaşma isteği muhasebe eğitiminde yenilenmeler meydana getirmiştir. Güncel olarak muhasebe eğitiminde meydana gelen değişimlerin takibi muhasebecilik mesleği açısından da önem arz etmektedir. Çünkü elde edilen bilgilerin yorumlanması analiz edilmesi ve karar alma sürecinde maksimum faydanın sağlanması iyi bir muhasebe eğitimi ile gerçekleştirilmektedir. Tez çalışmasının ikinci bölümünde eğitimle ilgili kavramlar yer almaktadır. Bu kavramalarla birlikte muhasebe eğitiminin önemi detaylandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE VE FİNANSMAN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İşletmeler, insanlar, yaşanan çevre, teknolojik gelişmelerin yaşanması, rekabet piyasasının oluşması, süreklilik arz eden bir değişimi gerçekleştirmektedir. Bu değişimler ve gelişmeler bilgi çağını oluşturmaktadır. Bireyler daha güvenilir bilgiye ve rekabette kaliteyi aramaktadırlar. İhtiyaç duyulan finansal bilginin oluşmasına etki eden muhasebe sisteminde en önemli faktörlerden biri birey olmaktadır. Finansal bilginin oluşmasında eğitim öncelikli hale gelmeye başlamıştır. Muhasebe ve finans eğitiminde kalitenin olması Bireylere verilen derslerin içerikleriyle özdeşleştiği varsayılmaktadır. Bu dersler ve içerikler öğrenciler ve eğitimcilerin muhasebe mesleğinde ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilere göre yapılandırılmalıdır. Bilgi ve beceriler kazandırılırken, öğrenci ve danışman bu süreçte iletişim halindedir. Öğrenci ve danışman arasında gerçekleşen iletişim şekli, ilişki stilini belirleyen en önemli faktörlerden biri olmaktadır. Bir insanı diğer insandan ayıran önemli özelliklerden biri kişiliktir. Her birey farklı bir kişilik özelliğine sahip olmaktadır. Farklı kişilik özellikleri, farklı ilişki stiline tercih edilmesine neden olmaktadır. Muhasebe ve finans eğitiminde tercih edilen ilişki stili kariyer hedeflerinde etkili olabilmektedir.

2.1. EĞİTİM

Eğitim çok eski tarihlere dayanmaktadır. Eğitimin bir bilim olarak kabul edilmesinde, gelişim göstermesinde bilim adamlarının ve düşünürlerin katkısının olduğunu görmekteyiz (Güven, 2022).

Eğitim, şahısların kişiliklerinin eğitilmesi ve yetiştirilmesi olarak ifade edilebilmektedir. Eğitim, insanların sahip oldukları yeteneklerinin belirli bir amaç için gelişim sağlamaktadır. Kişilere hedeflenen bilgiyi kazandırmak ve kazandırılan bilginin kasıtlı bir şekilde hayatında yer almasını sağlar. Yaşanan gelişmeler ve değişimler eğitimle paralel bir şekilde ilerlemektedir (Akgün, 2018). Eğitim, sahip olunan bir bilginin başkalarına aktarılması ve öğretilmesiyle başlayan bir süreçtir. Süreçlerde farklılıklar yaşanmış olsa bile eğitim toplum için vazgeçilmez bir unsur olmaktadır.

Şahıslarda kişilik yapısını önemli ölçüde yaşadığı toplum kültürü belirlemektedir. Toplumlar yüzyıllar boyu taşımış olduğu kültürel özelliklerini kendilerinden sonra gelen nesle aktarmak istemektedirler. Kültürleme, kişilerin kendi yaşadıkları toplumların kültürel öğelerinin öğrenilmesi sürecini ifade etmektedir. Bilinçli ve bilinçdışı meydana gelen öğrenmeyi kapsamaktadır. Eğitim bir şekillendirme süreci olarak düşünülebilir. Şahısların ve toplumların davranışlarında ve yaşantısında belirgin değişikliklerin oluşturulmasıdır (Kınıklı, 2005).

2.2. EĞİTİM SÜRECİ

Belirli bir amacı gerçekleştirmek ve bu amaç doğrultusunda birbiri ardınca gerçekleşen olay ve durumları ifade etmektedir. Eğitim öğrenme ve öğretmeyle gerçekleşmektedir. Eğitim süreci üç temel öğeyi kapsamaktadır.

2.2.1. Amaç

Eğitimin belirli bir amaca ulaşması için izlenmesi gereken yol olarak ifade edilmektedir. Kişilerde kazandırılmak istenen davranışın oluşturulmasını sağlamaktadır. Belirlenen amaçlar gerçekleşmişse toplumlarda istenilen kişilikler oluşmuş demektir (Aktepe, 2005). Amaçlar doğrultusunda gelişme ve değişim beklenmektedir. İnsanlarda kazandırılmak istenen davranışlar gerçekleştirilmemişse burada eğitim değeri yok sayılmaktadır. Amaçların gerçekleşmesi eğitimin kalitesinin göstergelerindendir.

2.2.2. Öğrenme ve Öğretme Etkinlikleri

Eğitimde belirlenen amaçlar öğrenme yoluyla gerçekleşmektedir. Öğrenmede içerik amaçlar tarafından belirlenmektedir. Amaçlar da oluşturulan içerikler toplumda topluma farklılık göstermektedir. Ancak öğrenme evrensel bir şekilde gerçekleşmektedir. Öğrenme öğretimle sağlanır. Öğrenme, kişinin yaşantısının sonucunda davranışlarında meydana gelen kalıcı değişimleri ifade etmektedir (Güneş, 2012). Süreç olarak bakıldığında ise davranışlarda meydana gelen değişimlerin etkilenmesini ifade etmektedir.

Öğretme, öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan etkinlikler bütünüdür. Kişilerin davranışlarında değişikliğin meydana getirilmesi şahıs veya grup tarafından

gerçekleştirilebilmektedir. Yazılı, işitsel ve görsel olarak da öğretme sağlanabilmektedir.

Öğretim, planlı bir şekilde yapılmaktadır. Belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi ve istenilen davranışın kazandırılması eğitim kurumlarında gerçekleştirilmektedir.

2.2.3. Değerlendirme

Eğitimde, okulların, öğrencilerin, sınıfların hazır olma düzeylerinin belirlenmesi, fiziksel olarak ortamın sağlanması, eğitimde kullanılacak yöntemler, personellerin etkililiğinin belirlenmesi, ortaya çıkabilecek eksiklikler ve başarının ortaya çıkması için değerlendirme gereklidir (Kan, 2007).

Eğitimle ilgili ulaşılmak istenilen hedefe ulaşp ulaşmadığını izleyen kısımdır. Amacına uygun bir şekilde öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirme kısmında görmekteyiz. Eğitim ve değerlendirme birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Eğitimde kaliteyi artırmak ve amaçların gerçekleşmesi için tüm bu süreçlerin denetlenmesi gerekmektedir. Değerlendirmenin doğru bir şekilde yapılması eğitimin değerini artırmaktadır. Eğitimin her kademesinde değerlendirme gerekli görülmektedir (Aktepe, 2005).

Genel olarak eğitimle ilgili genel değerlendirmeye bakıldığında sonuçları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Eğitime genel olarak bakıldığında aşağıdaki süreçlerden bahsedilmektedir.
- Eğitim kişiler için sürekli gelişen ve değişen bir süreci ifade etmektedir.
- Eğitim hayatın her alanında var olan ve gerçekleşen süreci kapsamaktadır.
- Eğitim çok boyutlu bir süreçtir.
- Kişilerde kazandırılmak istenen olumlu davranışların eğitim yoluyla kazandırılmasıdır.
- Eğitim kişilerin davranışlarının bilinçli bir şekilde değiştirilmesini ifade etmektedir.

- Eğitim süreklilik gerektiren bir kavramdır. Bu nedenle toplumlarda hayat boyu sürmektedir.
- Eğitimle beraber bireylerin kişiliklerinde toplumsal yapılarında farklılaşma meydana gelmektedir.
- Eğitim kültürlenme süreci olarak ifade edilebilmektedir.
- Eğitim toplumun var olmasını sağlayan en temel faktörlerdendir.
- Eğitim dinamik bir kavram olduğu için gelişimi ve değişimi beraberinde getirmektedir.
- Eğitim kurumlarında öğretilen bilgiler eğitimin bilimsel yönünü ortaya koymaktadır.
- Eğitim milli bir kavram olarak nitelendirilmektedir. Her ülkenin eğitim sistemi birbirinden farklıdır.
- Eğitim kişilerin ve toplumların yaşantısıyla gerçekleşmektedir.
- Eğitim kişilere özgü bir kavramdır.
- Eğitim olumlu bir süreci ifade ederken, temelinde olumlu davranışları kazandırma esaslıdır.
- Eğitim belirli amaçlar doğrultusunda gerçekleşmektedir.
- Eğitimde amaç milli birliği sağlamaktadır.
- Eğitimin oluşması için mekan şart değildir. Her yerde ve her zaman gerçekleşebilir.
- Eğitim toplumların kültürlerinin gelişimini sağlamaktadır.
- Eğitim kişilerin kendini gerçekleştirme ve geliştirmesine imkan sağlamaktadır.
- Eğitim kişilerin ve toplumların ekonomik olarak refahını sağlamaktadır.
- Eğitim kişilerde vatandaşlık bilincini oluşturmaktadır.

2.3. EĞİTİMİN TEMEL İŞLEVİ

Eğitim bireylerde kişiliklerin oluşması, kişilik özellikleri ve sahip oldukları potansiyellerini anlamalarına ve bunları nasıl kullanacaklarını rehber edinen bir kavramdır. Kendini keşfeden insan topluma fayda sağlamak için kendini geliştirmek

istemektedir. Bilgili insan günümüzde oluşan rekabet ortamında başarılı olabilmekte ve maksimum faydayı sağlamaktadır.

2.3.1. Bireysel İşlev

Eğitimin temel konusu insandır. İnsanların bedensel, zihinsel, ruhsal ve biyolojik olarak geliştirme ve olumlu davranış kazandırma sürecidir. Toplumlari bireyler oluşturmaktadır. Bireyler toplumsal olarak gereksinim duyduklari ihtiyaçlarını karşılamak için kendine bir meslek seçmektedir. Hayat boyu malını, hizmetini ve düşüncesini üretmektedir (Gül, 2004).

2.3.2. Toplumsal İşlev

Hangi çağda olursa olsun tüm toplumlar kendine özgü bir şekilde insan yetiştirmeye çalışmaktadır. Toplumsal yapının oluşmasında unsurların başında eğitim gelmektedir. Eğitimi yönlendiren ise kültürel faktördür. Günümüzde eğitimden beklenen toplum değerini artırmak ve çağa göre üzerine düşen görevi yerine getirmesidir. Eğitim toplumsal işlevlerini yerine getirirken toplumsal yapıdan etkilenmektedir. Eğitim toplumsal yapıyı şekillendirmektedir (Özkan, 2011).

2.3.3. Ekonomik İşlev

Eğitim insana yapılan yatırımların başında gelmektedir. Ekonomik olarak büyümenin gerçekleşmesi ve toplumsal kalkınmadan bahsedebilmek için insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim almış bireyler yapacakları işlerde daha bilinçli oldukları için güvenli bir iş ortamının oluşmasını, kaliteli ürünlerin üretilmesi ve elde edilmesine imkan sağlamaktadır. Bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda bilinçli üretici, bilinçli tüketici ve nitelikli insanlara gereksinim duyulmaktadır.

2.3.4. Siyasal İşlev

Toplumlar geliştikçe devlete olan ihtiyaç zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunlulukla beraber insan kaynağına ulaşabilmek ve siyasal toplumsallaşma için eğitim ön plana çıkmıştır. Devletler kendilerine bağlı insan kaynağını yetiştirip ihtiyacının karşılanmasını ve kendi meşruluklarını sağlamaktadırlar. Devletlerin anayasa yapısını koruyan bireylerin yetiştirilmesi, demokratik olarak ihtiyaç duyulan yaşam tarzına ait bilgilerin öğretilmesi ve kazandırılmasını sağlamaktadır(Candan ve Işık, 2019).

2.3.5. Gizil İşlev

Eğitimin amaçları içerisinde bireylerin topluma uyum sağlaması, bireylerde mevcut olan yeteneklerinin geliştirilmesi ve olumlu davranışların kazandırılması yer almaktadır. Eğitim seviyesi artıkça insanlar daha bilinçli olmaktadırlar (Aslan,2001). Eş seçimi, tanıdık çevrenin oluşturulması, statünün sağlanması, bireyleri koruma, çocuk istismarlarını engelleme, çevreye duyarlılığın artırılması eğitimin gizil işlevleri içerisinde yer almaktadır.

2.4. TÜRKİYEDE EĞİTİM SİSTEMİ

Eğitim, bireylere istendik olumlu davranış kazandırma süreci olarak ifade edilmektedir. Bu süreç içinde öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilerin verilmesi hedeflenmektedir. Türk eğitim sisteminde, iki farklı yolla gerçekleşmektedir. Birinci olarak gerçekleşen eğitim, informal eğitimidir. İkinci ise formal eğitimidir.

2.4.1. İnfomal Eğitim

İnfomal eğitime serbest öğrenme süreci de denilmektedir. Çevrenin etkileşimiyle gerçekleşen öğrenmedir. Yaşam boyu süren informal eğitim şahısların bulunduğu her yerde her alanda gerçekleşmesi mümkün bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır((Beycioğlu ve Konan, 2008). Serbest öğrenmede kişi kendi istekleri doğrultusunda hareket etmekte ve kararlarını kendisi vermektedir. İstedikleri yere kendi öz yönelimleriyle gitmektedir.

John Dewey'in şahısların kendi yaşamları içerisinde öğrendikleri deneyimlerinin, diğer öğrenmelerin gerçekleştiği ortamlarının önemine ilişkin çalışmalarından sonra, bu tarzda gerçekleşen öğrenmeler serbest (informal) öğrenme olarak isimlendirilmiştir (Taşpınar, 2020).

Belirli bir amaç doğrultusunda değil rastgele her yerde gerçekleşebilen bir öğrenme türüdür. İnfomal eğitim toplumların yaşam tarzıyla etkileşim içinde oldukları süreci ifade eder. Öğrenilen bilgilerin büyük bir çoğunluğu informal öğrenmeyi kapsamaktadır. Bu öğrenme süreci olumlu ve olumsuz olabilmektedir. Çünkü her alanda ve her yerde gerçekleşebilmektedir (Taşpınar, 2020).

Genel olarak bakıldığında informal eğitimle ilgili bazı özellikler şu şekilde sıralanabilmektedir:

- Sistemli bir eğitim metodunu içermez.
- Sınırları belli olan bir eğitim mevcut değildir.
- Ortaya çıkabilecek sonuçlar tahmin edilmeyebilir.
- Yaşam boyu süren bir süreçtir.
- Plansız bir şekilde gerçekleşmektedir.
- Her yerde ve her zaman gerçekleşme ihtimali vardır.
- Mekansal olarak herhangi bir sınırlandırma yoktur.
- Öğrenme gözlemler ve taklitler aracılığıyla gerçekleşebilmektedir.
- Öğrenmenin gerçekleşmesi için eğitmene ihtiyaç duyulmamaktadır.

2.4.2. Formal Eğitim

Formal eğitim, belirlenen amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi için önceden hazırlanmış olan programın planlı bir şekilde öğretilmesi sürecidir. Toplumlar gelişim gösterdikçe informal eğitim yetersiz görülmeye başlanmış, planlı ve düzenli bir eğitime gereksinim duyulmuştur. Bu ihtiyaçla beraber okullar kurulmaya başlanmıştır. Formal eğitimde amaç bireye olumlu davranışlar kazandırmaktır. Bu amaçlar gerçekleştirilirken belirli sınırlar içerisinde ve belirli bir zaman aralığında uygulanmaktadır (Fidan, 2012).

Örgün eğitim, okul öncesi eğitimden başlayıp lisansa kadar olan, okullarda gerçekleştirilen süreci kapsamaktadır. Temel özelliklerinden biri belirlenmiş olan yaş gruplarındaki bireylere hitap edilmesini sağlamak ve milli eğitimin belirlediği amaçlar doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Ülkemizde belirli bir yaşa kadar okula gitme zorunluluğu getirilmiş ve bu durum yasal bir zorunluluktur. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, lise ve üniversiteyi kapsayan bir süreçtir. Bu süreç sırayla gerçekleşmekte ve eğitimlerin sonunda diploma verilmektedir (Ayas, 2021).

Yaygın eğitim, normal yaş gruplarında olan insanların istedikleri halde eğitim alamamaları, eğitimlerini yarıda bırakmak zorunda kalmaları ya da herhangi bir alanda bilgi sahibi olmak isteyen kişilerin eğitim almaları için bir plan ve program

dahilinde gerekleŖen formal eēitim sūrecini ifade etmektedir .Yaygın eēitim okullarda gerekleŖtirilen eēitim tūrūyle aynı olmasa da resmi bir Ŗekilde ve devlet kontrolūyle gerekleŖtirilen uygulamalardır. Yaygın eēitimin sonunda kiŖilere belge ya da sertifika verilmektedir. Bu eēitim gōnūllūlūēēi ierir ve herhangi bir yaŖ sınırlaması yoktur. İsteyen herkes bu eēitimden faydalanmaktadır (Ayas,2021).

Genel olarak formal eēitim incelendiēinde Ŗu ōzellikler sıralanabilmektedir:

- Eēitim planlı ve dūzenli bir Ŗekilde gerekleŖmektedir.
- Eēitim belirli ama ve hedefler iin gerekleŖtirilmektedir.
- Eēitim gerekleŖtirilirken mekansal olarak sınırları vardır.
- Eēitim iin bir eēitmene ihtiya duyulmaktadır.
- Eēitimde ıktılar ōlēlebilmektedir.
- Sistemli eēitim metodunu iermektedir.
- Eēitimin kim tarafından, nasıl ve ne zaman verileceēi bellidir.
- Eēitimde bireylere istendik ve olumlu davranıŖları kazandırma sūreci olarak ifade edilebilir.

2.5. TūRKİYE’DE EēİTİM SİSTEMİ YAPISI

Eēitim birbirinden ayrı ve baēımsız olarak gerekleŖmemektedir. Belirli bir dūzen, sıralama ve program dahilinde gerekleŖmektedir. Ŗlkemizde de eēitim sistemi, okulōncesi, ilkōēretim, ortaōēretim ve yūkksekōēretim basamaklarından oluŖmaktadır. Eēitimde var olan bu sūreler birbiriyle baēlantı ve sırasıyla gerekleŖmektedir. Okulōncesi eēitim ōērenciyi ilkokula, ilkokul eēitimi ōērenciyi ortaokula, ortaokul eēitimi ōērenciyi liseye, lise eēitimi ise yūkksekōēretime hazırlamaktadır.

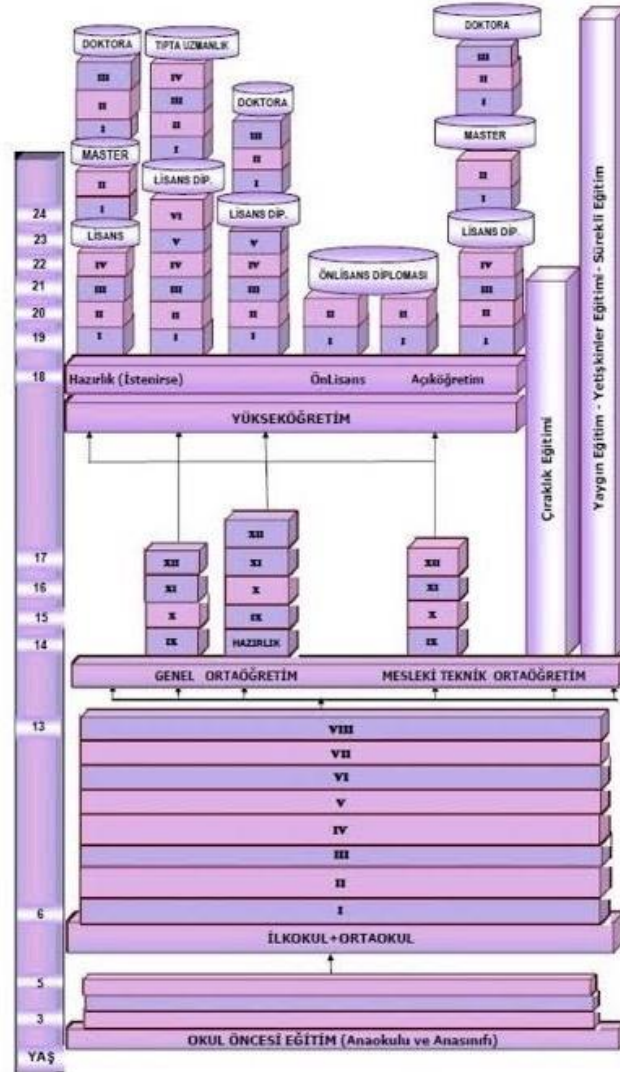
Okul ōncesi eēitim 37-66 ay arasında yer alan ocukların ilkōēretime hazırlamak amacıyla oluŖturulmuŖ eēitimi kapsamaktadır. Okul ōncesi eēitimdeki dil geliŖimiyle birlikte ocukların sosyal duygusal alanlarına da etki etmektedir. Okulōncesinde alınan eēitim ocukların ilerde alacakları eēitimin hazırlık sūrecini ifade etmektedir. Akademik olarak baŖarı oranını artırdıēı alıŖmalar gōstermektedir (Yıldırım ve Koak, 2016).

İlköğretimde eğitim 69 ayını doldurmuş olan çocukların 1.sınıfa başlaması sürecini ifade etmektedir. Öğrencilere okuma-yazma, sayı sayma gibi temel konular öğretilmektedir.

Ortaöğretimde eğitim 14-18 yaşlarını kapsamaktadır. Milli eğitimin belirlemiş olduğu genel amaç ve temel ilkelere uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

Yükseköğretim, ilköğretim ve ortaöğretimden sonra alınan eğitimi kapsamaktadır. Yükseköğretim, ön lisansı, lisansı ve lisansüstü eğitim sürecini ifade etmektedir.

TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ

Şekil 2.1. Türk Milli Eğitim Sistemi

Kaynak: <https://docplayer.biz.tr/11018886-Turk-milli-egitim-sisteminin-yapisi.html>

Ülkemizde ilkokul, ortaokul ve lise eğitimi tamamlamak zorunluluk kapsamındadır. İlkokul eğitimi; 1, 2, 3 ve 4. Sınıf olmak üzere ilk dört yıllık süreci kapsamaktadır. Ortaokul eğitimi; 5, 6, 7 ve 8. sınıf sonra ki dört yıl içinde gerçekleşen sürecin içinde yer almaktadır. Lise eğitimi; 9, 10, 11 ve 12. sınıf olarak tamamlanmaktadır. Toplamda 12 yıllık zorunlu bir eğitim verilmektedir. Eğitim belirli bir sıralama ve düzenle gerçekleşmektedir. Türk milli eğitiminde okul öncesi ve yükseköğretimi okumak zorunluluk kapsamına dahil edilmemiştir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalarla okul öncesi eğitimi de zorunlu hale getirmek için çalışmalar yapılmaktadır.

2.6. TÜRKİYE ‘DE MUHASEBE FİNANSMAN EĞİTİMİ

2.6.1. Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Tanımı

Eğitim kişilerin davranışlarında istenilen değişikliklerin kazandırılma sürecini ifade etmektedir. Eğitim şahısların kişiliklerinin gelişmesine, ilgilerine ve yeteneklerine göre meslek sahibi olmalarını sağlamaktadır. Eğitim bireylerin kendini gerçekleştirmesini ve geliştirmesini sağlamaktadır. Muhasebe, işletmelerin gerçekleştirdiği ya da gerçekleştireceği faaliyetlerinin denetimini sağlayan, gelecekle ilgili karar almasını belirleyen, işletmenin mevcut durumunu gösteren, işletme ile ilgili bilginin oluşmasını sağlayan sistemi ifade etmektedir (Ayanoğlu ve Zaif, 2007). İşletmelerin varlıklarında-kaynaklarında meydana gelen değişiklikleri, kaydeden, sınıflayan, özetleyen, analiz eden ve yorumlanmasını mümkün kılan yöntemi kapsamaktadır. Muhasebe işletmelerin finansal durumunu göstermektedir.

Muhasebe ve finansman eğitimiyle öğrencilerin meslek bilgisine sahip olmasına imkan sağlanmaktadır. Muhasebe eğitiminde gözlemlenen olayların kayıt altına alınma şekilleri, değerlendirilmelerini, kayıt altına alınan bilgilerin bilançoda ve gelir tablolarlarında ne şekilde yer alacağı ve elde edilen bilgilerin analiziyle oluşan mali raporlarının kullanılması sürecinden oluşmaktadır. Muhasebe ve finansman eğitimi, kişilere mesleğini doğru bir şekilde gerçekleştirebilmesi için gerekli görülen bilgilerin ve becerilerin kazandırılma sürecini ifade etmektedir. Muhasebe eğitimiyle kişiler hayatları boyunca meslekleriyle ilgili alanda kendilerini geliştirdikleri için bulundukları toplumlara olumlu katkı sağlamaktadırlar (Hatunoğlu, 2006).

Muhasebe ve finansman eğitimi mesleki olarak ihtiyaç duyulan bilgilerin ve yetkinliklerin kazandırılmasını hedefleyen bir eğitim programını ifade etmektedir. Mesleği yapmak isteyen kişilere mesleki bilgi ve beceriyi kazandırmaktadır. Muhasebe mesleği teknik bilgilerin yanında, eleştirel düşünme becerisine ve muhakeme etme yeteneğine sahip olmasını beklemektedir. Muhasebe eğitimi teorik ve uygulamalı olarak gerçekleşmektedir. Teorik olarak bilgiler öğretildikten sonra uygulama teknikleriyle güçlendirilmektedir. Okullarda öğrencilerin öğrendikleri bilgileri, okul dışında karşılaştıkları bilgilerle muhakeme etmeleri beklenilmektedir (Akgün, 2020).

Muhasebe ve finansman eğitimi alan kişiler amaçlanan bilgilerin öğretilmesinin yanında, öğretilen bilgilerin nasıl kullanılması gerektiğinin öğretilmesini kapsamaktadır. Gelişen dünya ile birlikte bilgiye verilen önem her geçen gün artmaktadır. Böyle bir durumda muhasebe mesleğiyle uğraşan kişilerin güncel bilgilerinin olması, bu bilgileri nasıl yönlendirdikleri, analiz etme becerileri ve yorumlama biçimleri önemli bir unsur haline gelmektedir. Muhasebe ve finansman eğitiminde var olan düzey ve nitelik muhasebe sisteminin oluşumunu ve gelişimini etkileyen unsurlardandır. Muhasebe ve finansman eğitiminde; eğitimin amaç-hedefleri, içeriklerin nelerden oluştuğu, öğrenme-öğretmede kullanılacak teknikler ve değerlendirme süreciyle ilgi bilgiye sahip olmak gerekmektedir (Sakallı,2019). Muhasebe eğitiminin temel özelliklerinden biri uygulamalarının standartlarının kanunla belirlenmesi ve normlara dayandırılmasıdır. Ülkemizde muhasebe uygulamasıyla ilgili olan kanunlar sık sık değişim göstermektedir. Muhasebe ve finansman eğitiminde istenilen verimliliğin sağlanması, bilginin güncelliğini yitirmemesi için oluşan değişiklikler muhasebenin müfredatına yansıtılmalı ve şahıslara zamanında aktarımın sağlanması gerekmektedir.

2.6.2. Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Alanı

Bilimde ve teknolojiye yaşanan gelişmelerden işletmelerde etkilenmektedir. İktisadi bir birim olarak ifade edilen işletmeler, bilgi çağındaki ilerlemelere, gelişimlere ve değişimlere katkıda bulunmaktadır (Şerbetçi ve Yarıdımıcıoğlu,2017). İşletmeler arası rekabet sağlanıp finansal bilgilere ulaşmak isteyen kullanıcılarda artış sağlanmaktadır. Doğru, güvenilir ve tarafsız bilgi bu alanda gerçekleştirilen

eğitimlerle sağlanmaktadır. Muhasebe eğitimi önemli bir faktör olmaktadır. Ülkemizde bu eğitim; ortaöğretim, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora örgün olarak gerçekleştirilmektedir.

Ortaöğretim düzeyinde verilen muhasebe ve finansman eğitimi dört yıllık bir süre zarfı içinde gerçekleşmektedir. Milli Eğitim Kanun’da yer alan temel ve özel amaçlara bağlı kalınarak eğitim gerçekleşmektedir. Kısmi olarak ortaöğretimde gerçekleştirilen muhasebe eğitiminde amaç, muhasebe alanında gereksinim duyulan nitelikli eleman yetiştirmektir. Dört yıllık gerçekleştirilen eğitimin birinci yılında ortak dersler bulunmaktadır. Ancak sonraki yıllarda muhasebe eğitimiyle ilgili dersler verilmektedir(Öztürk ve Fındık,2016).

Ön lisans düzeyinde gerçekleştirilen eğitim meslek yüksekokullarında iki yıllık süre içinde verilmektedir. Ülkemizde bütün illerde ve bazı ilçelerde bulunan meslek yüksekokullarında muhasebe ve finansman eğitimi verilmektedir. Burada amaç işletmelerin gereksinim duydukları ön muhasebe elemanlarının yetiştirilmesini sağlamaktadır. İşletmeler bu sayede gereksinim duydukları ön muhasebe elemanlarını istihdam etmektedirler. Bu programı tamamlayan öğrenciler kariyer açısından kendilerini geliştirmek isterlerse örgün ya da yaygın eğitimle bunu yapabilmektedirler (Özdemir, 2010).

Lisans düzeyinde gerçekleştirilen muhasebe ve finansman eğitimi iktisadi ve idari bilimler fakültesi ve dengi fakültelerde verilen dört yıllık süreci kapsamaktadır. Burada ki eğitim bilimsel ve teorik gerçekleştirilmektedir. Eğitim süresince, ileri muhasebe, maliyet muhasebesi, şirketler muhasebesi ve bilgisayarlı muhasebe gibi dersler okutulmaktadır. Lisans eğitimini tamamlayan öğrenciler, finansal kuruluşlarda, vergi daireleri, sigorta şirketleri gibi alanlarda çalışabilmektedirler (Öztürk ve Fındık, 2016).

Lisansüstü alanda gerçekleştirilen muhasebe ve finansman eğitimi yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki faktörden oluşmaktadır. Yüksek lisans iki yılda, doktora eğitimi dört yılda tamamlanmaktadır. Lisansüstü düzeydeki eğitim, muhasebe, işletme, muhasebe ve finansman anabilim dalları tarafından gerçekleştirilmektedir. Burada gerçekleştirilen eğitimle özgün, güncel ve daha ileri

seviye dersler verilmektedir. Temel bilgi yerine yüksek seviyedeki akademik bilgiler aktarılmaktadır (Kutlu, 2010).

2.6.3. Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Önemi

Küreselleşen dünya ile birlikte birçok alanda gelişim ve değişim yaşanmaktadır. Yaşanan bu değişimler ve gelişimler muhasebe ve finansman alanını da etkisi altına almaktadır. İşletmeler başarılı yönetilmek ve doğru kararlar verebilmek için yaşanan değişiklikleri muhasebe alanına uygulamaktadırlar. Yaşanan bu gelişmeler, kanuna, yönetmeliklere ve kurallara etki edip değişimini sağlamaktadır. Muhasebe mesleğini icra edenler güncel bilgiye sahip olmak için kanunları ve yönetmelikleri takip etmektedirler. Bu alanda kalifiyeli elemanların yetiştirilmesi için eğitim önemli rol oynamaktadır.

Muhasebe ve finansman alanında formal olarak gerçekleştirilen eğitim nitelikli eleman ve alanında uzman kişilerin sayısının artmasını hedeflemektedir. Ancak örgün bir yapının içinde gerçekleştirilmeye çalışılan eğitim muhasebe mesleğinin icra edilmesi için yeterli olmamaktadır. Bunun başlıca nedenlerinden biri global dünyanın yarattığı etki muhasebe mesleğini de etkilemektedir. Muhasebe mesleğiyle ilgili daha fazla bilgiye ve beceriye gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle muhasebe ve finansman alanında verilen formal eğitimden sonra uygulamada da sürekli olarak eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Şengel, 2010).

Globalleşen dünyayla birlikte muhasebe ve finansmanla ilgili olan bilgilere daha fazla ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Muhasebeyle ilgili olan bilgiler yalnızca ülke sınırları içinde olan işletmeler ve taraflar için değil, ülke sınırlarının dışında olan taraflar içinde önem arz ettiği görülmektedir. İlgili olan taraflar, zamanında doğru ve güvenilir muhasebe bilgileriyle karşılaştırma yapmak istemektedirler. İşletmeler ilgili tarafların ihtiyaç duydukları bilgilerin üretilmesini sağlayan muhasebe meslek elemanının sürekli olarak güncel bilgiye sahip olmasını, gerekli görülen becerilerle donatılmasını, geliştirilmesini ve yetiştirilmesini sağlamaktadır. Yaşanan ekonomik gelişmeler muhasebe eğitimiyle paralel bir şekilde ilerlemektedir (Şengel,2010).

Muhasebe ve finansman eğitimi var olan temel kavramların öğretilmesi öğretilen bilgilerin ortaya çıkmasının sağlanmasıyla doğru ve güvenilir bir şekilde analiz ve yorumlama yeteneği kazandırmaktadır. Kaliteli bir şekilde gerçekleştirilen

muhasabe eğitimi kullanılacak olan finansal bilgilerin şeffaf olarak gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Eğitimle bilgilerin aktarımı gerçekleştirilirken şahıslar tarafından etkin bir şekilde kullanılması hedeflenmektedir. Muhasebe ve finansman eğitimi uygulamalı ve teori olarak gerçekleşmektedir. Öğrencilere teori kısmı ile ilgili eğitim verildikten sonra kalıcı öğrenmenin sağlanması için uygulama yapılmaktadır. Bu nedenle uygulama ve teori birbirinde ayrılmaz bir bütün olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimde verilen bilgiler daha önce verilmiş olan bilgilerle bütünleştirilip öğrenimi sağlanıp pekiştirilmesi amaçlanmaktadır. Muhasebe ve finansman eğitimi şahıslara mesleki bilgi kazandırmaktadır. Meslek eğitimiyle beraber şahıslara mesleklerinin gerektirdikleri bilgilerin ve becerilerin çok yönlü bir şekilde gelişimleri sağlanmaktadır (Hatunoğlu,2006).

Muhasebe ve finansman eğitiminin kazandırdıklarını ile ilgili olarak şu sonuçlara varılabilmektedir (MEB, 2020).

- İşletmelerin iş sağlığı ve güvenliği tedbiri alınarak temel muhasebe uygulamalarının işlemlerinin mevzuata uygun şekilde gerçekleşmesini sağlamaktadır.
- Meslek etiğine uygu şekilde mesleki gelişim sağlanarak beceriler kazandırılmaktadır.
- Temel bilgiler ve becerilerle şahıslar kendilerini gerçekleştirmektedir.
- Muhasebede gerçekleştirilen iş ve işlemlerin mevzuata uygun şekilde planlanması ve kayıt altına alınmasını sağlamaktadır.
- Ürünlerin ve hizmetlerin katlanmak zorunda oldukları maliyetlerini mevzuata uygun şekilde gerçekleştirmektedir.

Muhasebe ve finansman ile ilgili okutulan bazı dersler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (Subaşı ve Demir, 2009).

Tablo 2.1. Muhasebe ve Finans Alanında Lisans Döneminde Okutulan Dersler

	Ders Adı	Z	S
1	Anonim Şirket Muhasebesi	0	1
2	Banka İşlemleri Muhasebesi	0	1
3	Banka İşletmeciliği ve Muhasebesi	0	1
4	Banka Muhasebesi	0	5
5	Banka ve Sigorta Muhasebesi	1	0
6	Bankacılık Muhasebesi	0	1
7	Bilgisayar Destekli Muhasebe	0	3
8	Bilgisayar Temelli Muhasebe Uygulamaları 1	0	1
9	Bilgisayar Temelli Muhasebe Uygulamaları 2	0	1
10	Bilgisayarlı Destekli Muhasebe Uygulamaları	0	2
11	Bilgisayarlı Muhasebe 1	1	0
12	Bilgisayarlı Muhasebe Uygulamaları	5	3
13	Bilgisayarlı Muhasebe Uygulamaları 1	0	1
14	Bilgisayarlı Muhasebe Uygulamaları 2	0	1
15	Bilgisayarlı Muhasebe 2	1	0
16	Bilgisayarlı Çözüm Sistemleri 1	0	1
17	Bilgisayarlı Çözüm Sistemleri 2	0	1
18	Bilgisayarlı Muhasebe	1	11
19	Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programları	0	1
20	Bilgisayarlı Muhasebeye Giriş	0	1
21	Bütçe ve Planlama Teknikleri	1	0
22	Bütçeleme ve Kar Planlaması	1	0
23	Çevre Muhasebesi	0	2
24	Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri	1	0
25	Denetim	10	16
26	Denetim Araştırmaları 1	0	1
27	Denetim Araştırmaları 2	0	1
28	Denetim Teknikleri	0	1
29	Denetim ve Revizyon	0	1

30	Denetim-Revizyon	0	2
31	Denetleme	0	1
32	Devlet Muhasebesi	0	2
33	Dış Denetim	1	0
34	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	0	1
35	Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	0	1
36	Dış Ticaret Muhasebesi	0	2
37	Dönemsonu Muhasebe İşlemleri	2	0
38	Dönemsonu Muhasebe Uygulamaları	2	0
39	Enflasyon Muhasebesi	2	12
40	Entelektüel Sermaye	0	1
41	Envanter Bilanço	12	0
42	Envanter ve Bilanço	12	1
43	Envanter ve Bilanço 1	2	0
44	Envanter ve Bilanço 2	2	0
45	Finansal Analize Giriş	1	0
46	Finansal Kurumlar Muhasebesi	0	1
47	Finansal Muhasebe	9	1
48	Finansal Muhasebe 1	7	0
49	Finansal Muhasebe 2	7	0
50	Finansal Muhasebe İlkeleri	1	0
51	Finansal Raporlama Standartları	0	1
52	Finansal Raporlama ve Maliyet Analizi	1	0
53	Finansal Raporlar Analizi	0	1
54	Finansal Tablolar Analizi	13	10
55	Finansal Tablolar Analizi 1	1	0
56	Finansal Tablolar Analizi 2	1	0
57	Finansal Tablolar ve Analizi	1	1
58	Finansal Tabloların Analizi	0	3
59	Finansal ve Maliyet Muhasebesi	0	1
60	Genel Muhasebe	3	0

61	Genel Muhasebe 1	20	0
62	Genel Muhasebe 23	20	0
63	Global Muhasebe	1	0
64	Güncel Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Teknikleri	0	1
65	Güncel Muhasebe Konuları	0	1
66	Hizmet Sektörleri Muhasebesi	0	1
67	İhtisas Muhasebeleri	1	8
68	İhtisas Muhasebesi	0	2
69	İleri Düzeyde Muhasebe	1	0
70	İleri Finansal Muhasebe	0	2
71	İleri Muhasebe	1	2
72	İleri Muhasebe 1	0	1
73	İleri Muhasebe 2	0	1
74	İleri Muhasebe Problemleri	0	1
75	İnşaat Muhasebesi	0	1
76	İşletme Bütçeleri	1	5
77	İşletme Denetimi	1	1
78	Kamu Muhasebesi	0	1
79	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlarda Muhasebe	0	1
80	Karar Alma ve Kontrol İçin Muhasebe	0	1
81	Konaklama İşletmeleri Muhasebesi	0	1
82	Kooperatif Muhasebesi	0	1
83	Mali Analiz Teknikleri	3	0
84	Mali Analiz Teknikleri 1	1	0
85	Mali Analiz Teknikleri 2	1	0
86	Mali Denetim	1	0
87	Mali Tablolar Analizi	10	2
88	Mali Tablolar Analizi 1	1	0
89	Mali Tablolar Analizi 2	1	0
90	Mali Tablolar ve Analizi	0	1
91	Mali Tablolar ve Denetim	1	0

92	Maliyet Analizi	0	1
93	Maliyet Analizi ve Bütçe	1	0
94	Maliyet Muhasebesi	33	8
95	Maliyet Muhasebesi 1	26	1
96	Maliyet Muhasebesi 2	24	3
97	Maliyet ve Yönetim Muhasebesi	1	0
98	Maliyet Yönetimi	1	1
99	Maliyet Yönetimi 1	0	1
100	Maliyet Yönetimi 2	0	1
101	Milli Muhasebe	0	1
102	Muhasebe	2	0
103	Muhasebe Bilgi Sistemi	2	2
104	Muhasebe Bilgi Sistemleri	0	3
105	Muhasebe Denetimi	18	16
106	Muhasebe Hukuk İlişkileri	0	1
107	Muhasebe 1	22	0
108	Muhasebe 2	22	0
109	Muhasebe İlkeleri	2	0
110	Muhasebe İlkeleri 1	9	0
111	Muhasebe İlkeleri 2	8	1
112	Muhasebe İlkeleri 3	0	1
113	Muhasebe İlkeleri 4	0	1
114	Muhasebe Meslek Hukuku	0	1
115	Muhasebe Organizasyonu	0	4
116	Muhasebe Paket Programları	0	1
117	Muhasebe Sistemi Tasarımı	0	1
118	Muhasebe Standartları	0	2
119	Muhasebe Teorisi	0	1
120	Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı	2	0
121	Muhasebe ve Hukuk İlişkisi	0	1
122	Muhasebe ve Hukuk İlişkileri	0	1

123	Muhasebede Bilgisayar Kullanımı	0	1
124	Muhasebede Bilgisayar Uygulamaları	0	1
125	Muhasebede Dönemsonu İşlemleri	0	1
126	Muhasebede Güncel Konular	0	1
127	Muhasebede Özel Konular	0	1
128	Muhasebede Örnek Olay İncelenmesi	0	1
129	Muhasebede Paket Programlar	1	0
130	Muhasebeden Seçilmiş Konular	0	1
131	Muhasebenin İlkeleri	1	0
132	Muhasebeye Giriş	3	0
133	Orta Düzey Muhasebe	1	3
134	Orta Düzeyde Muhasebe	0	1
135	Ortaklıklar Muhasebesi	2	0
136	Özel Muhasebe Problemleri	0	1
137	Sermaye Piyasası Aracı Kurumlar Muhasebesi	0	1
138	Sigorta Muhasebesi	0	2
139	Şirket Birleşmeleri	0	1
140	Şirketler Muhasebesi	29	9
141	Tekdüzen Muhasebe Sistemi	0	1
142	Tekdüzen Muhasebe Sistemleri	0	1
143	Temel Enflasyon Muhasebesi	0	1
144	Toplumsal Muhasebe	0	1
145	Türev Ürünler Muhasebesi	0	1
146	Türev Ürünler ve Muhasebesi	0	1
147	Turizm Muhasebesi	0	1
148	Turizm İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları	0	1
149	Türk Vergi ve Muhasebe Sistemi	0	1
150	Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması	0	1
151	Türkiye’de Muhasebe Standartları Uygulaması	0	1
152	Türkiye’de Muhasebe ve Vergi Sistemi	0	1
153	Uluslararası Denetim	0	1

154	Uluslararası Finansal Raporlama	0	1
155	Uluslararası Muhasebe	0	4
156	Uluslararası Muhasebe Standartları	0	2
157	Uzmanlık Muhasebeleri	1	0
158	Uzmanlık Muhasebesi	0	2
159	Vergi Denetimi	0	1
160	Vergi Muhasebesi	0	4
161	Vergi Muhasebesi Uygulamaları	0	1
162	Vergi Muhasebesi ve Uygulamaları	0	2
163	Vergi Sistemi ve Muhasebe	0	1
164	Vergi Sistemleri ve Muhasebe	0	1
166	Yönetim Kararları İçin Muhasebe	0	1
167	Yönetim Muhasebesi	38	21
168	Yönetim Muhasebesi 1	4	0
169	Yönetim Muhasebesi 2	2	2
170	Yönetim ve Maliyet Muhasebesi	1	0

2.7. YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA EĞİTİMİ

2.7.1. Yüksek Lisans Eğitimi

İnsanlar var oldukları andan itibaren sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim gelişen ve değişen dünya ile birlikte insanlarda kendini geliştirme isteği meydana getirmektedir. İnsanlar yeni bir proje üretmek, icat geliştirmek, kitap yazmak, yeni bir makale yayınlamak istemektedirler. Eğitim-öğretim yenileşmede ve yeterli bilgiye sahip olmada önemlidir. Kendini bir alanda uzmanlaştırmak isteyen ve kariyer hedefi olan kişiler lisans eğitimini tamamladıktan sonra yüksek lisans ve doktora eğitimi sürecine dahil olmaktadır.

Ülkemizde yüksek lisans eğitiminin tamamlanması 4 dönem (2 yıl), doktora eğitiminin tamamlanması 8 dönem (4 yıl) sürmektedir. Yüksek lisans programı tezli ve tezsiz olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Tezsiz yüksek lisans öğrencilerin tez sunmak zorunda olmadığı, ders dönemlerinde alınan derslerden başarılı olup mezun olunan lisansüstü programıdır. Tezli yüksek lisans programı öğrencinin bilimsel

araştırma yöntemlerini kullanarak bilgiye ulaşma, bilgiyi toplama, yorum ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağlamaktadır(YÖK, 2016).

Tezli yüksek lisans programının süresi bilimsel hazırlık süreci hariç, 2 yılda en geç 3 yılda tamamlanır. 2'nci yılın sonunda ders programında mevcut olan kredili derslerini ve seminer dersini başarıyla tamamlayamayan veya bu süre içerisinde yükseköğretim kurumunun belirlediği başarı koşulunu sağlayamayan; tez çalışmasında başarısız olan veya tez savunmasına girmeyen öğrencinin ilişkisi kesilir.

Yüksek lisans programında, her öğrenci için kendi üniversitesinin kadrosunda bulunan senatonun belirlediği şartları taşıyan akademisyenler arasından ders ve tez danışmanı atanır (YÖK, 2016).

Yükseköğretim kurumunda belirlenen niteliklere sahip öğretim üyesi bulunmaması halinde üniversite senatosunun belirlediği ilkeler çerçevesinde enstitü yönetim kurulu tarafından başka bir yükseköğretim kurumundan öğretim üyesi danışman olarak seçilebilir. Tez çalışmasının niteliğinin birden fazla tez danışmanı gerektirdiği durumlarda atanacak ikinci tez danışmanı, üniversite kadrosu içinden veya dışından en az doktora derecesine sahip kişilerden seçilir(YÖK, 2016).

Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans yapan öğrenciler uzmanlık alan dersi seminer ve tez seçili danışmandan alınır. Eğer tez danışmanı atanmamışsa anabilim dalı başkanlığınca yapılır. Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans tez savunmasını başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler doktora programına başvuru yapabilirler.

2.7.2. Doktora Eğitimi

Doktora eğitimini başarıyla tamamlayan öğrenciler doktor seviyesine ulaşmaktadır. Doktora akademinin en üst seviyesinde yer almaktadır. Muhasebe ve finansman alanında doktora eğitimi almak isteyenlerin amacı bilim insanı olmak, akademik çalışmalar yapmak, bilgi üretmektir.

Doktora programı, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç tezli yüksek lisans derecesi ile kabul edilenler için sekiz yarıyıl olup azami tamamlama süresi on iki yarıyıl; lisans derecesi ile kabul edilenler için on yarıyıl olup azami tamamlama süresi on dört yarıyıldır(YÖK, 2016).

Doktora eğitim süreci ders dönemi, yeterlilik sınavı ve tez dönemi olmak üzere 3 aşamada sınıflandırılır. Ders dönemi bazı üniversitelerde 2 dönem (1 yıl) bazı üniversitelerde 4 dönem (2 yıl) sürmektedir.

Ders dönemini başarı ile bitirdikten sonra alanda yeterli bilgiye sahip olduğunu kanıtlamak için yeterlilik sınavına girilir. Yeterlilik sınavını başarıyla geçtikten sonra öğrenci tez önerisi sunar. Tez önerisi kabul edilirse tez dönemine başlanır. Tez yazım süreci boyunca tez izleme komitesi ile belirlenen zamanlarda tez çalışmasının ilerleyişi hakkında bilgi verilir. Doktora programında tez danışmanı en geç ikinci yarıyılın sonuna kadar atanır (YÖK, 2016).

Ülkemizde danışman ataması üniversiteden üniversiteye farklılık göstermektedir. Bazı yükseköğretim kurumlarında ders döneminde farklı, tez döneminde farklı danışman atanmaktadır. Yükseköğretim kurumlarının bazılarında ise ders dönemi başında verilen danışman tez danışmanı olarak devam ettirilir.

Akademik kariyer hedefleyen öğrenciler başlangıcı yüksek lisans programı, devamında ise doktora programı ile gerçekleştirirler. Bu süreçte verimliliğin istenilen düzeyde olmasını sağlayan en büyük faktörlerden biri danışman ve öğrenci arasındaki ilişkidir. Danışman ve öğrenci arasındaki ilişki her zaman istenilen gibi olamayabilir. Danışman-öğrenci arasında karakter farklılıkları, karşılıklı beklentilerin değişkenliği gibi nedenler yüksek lisans ve doktora sürecini etkilemektedir.

Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin ders döneminde almış oldukları dersler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2.2. Muhasebe ve Finans Alanında Lisansüstü Döneminde Okutulan Dersler

	Ders Adı	Z	S
1	Bankalarda Finansal Yönetim	0	3
2	Bağımsız Denetim Standartları ve Uygulamaları	0	3
3	Bilgi Teknolojileri Ortamında Denetim	0	3
4	Bütçe ve Raporlama	0	3
5	Çokuluslu Finansal Yönetim	6	0
6	Çokuluslu İşletmelerde Muhasebe Uygulamaları	0	3
7	Davranışsal Finans	0	3
8	Değere Dayalı Yönetim	0	3
9	Değerleme ve Finansal Tablolar	0	3
10	Değerleme ve Mali Tablolar Analizi	0	3
11	Denetim ve Etik	0	6
12	Denetim İlkeleri	0	3
13	Denetimde Vak ‘a Analizi	0	3
14	Dijital Muhasebe ve Finans Uygulamaları	0	3
15	Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi	0	3
16	Ekonometrik Modelleme ve Analiz	0	3
17	Ekonometrik Modellerin Finansal Uygulamaları	0	3
18	Finans Teorisi	0	3
19	Finans Teorisinin Temel Makaleleri	0	6
20	Finansal Araçlar ve Muhasebe Uygulamaları	0	3
21	Finansal Muhasebe	0	3
22	Finansal Muhasebe Tartışmaları	0	3
23	Finansal Ekonometri	0	3
24	Finansal Ekonomi	0	3
25	Finansal Kararlar ve Temettü Politikaları	0	3
26	Finansal Sistemler 1	0	3
27	Finansal Sistemler 2	0	3

28	Finansal Politika ve Stratejiler	0	3
29	Finansal Raporlama Uygulamaları	0	3
30	Finansal Tablo Analizi	0	3
31	Finansal Tablo Manipölasyonları	0	6
32	Finansal Teknolojiler	0	3
33	Finansal Yapı Kuramları	0	3
34	Finansal Yönetime Giriş	0	3
35	Güncel Finansman ve Muhasebe Sorunları	0	3
36	Güncel Muhasebe Uygulamaları	0	3
37	Hata ve Hile Denetimi	0	3
38	Hizmet İşletmelerinde Kalite Maliyetleri ve Muhasebesi	0	6
39	İç Denetim	0	3
40	İleri Düzey Finansal Risk Yönetimi	0	3
41	İleri Finansal Muhasebe	0	3
42	İleri Finansal ve Ekonomik Analiz	0	3
43	İleri Maliyet Muhasebesi	0	3
44	İleri Stratejik Maliyet Yönetimi	0	3
45	İleri Yönetim Muhasebesi	0	3
46	İhtisas Muhasebeleri	0	3
47	İnşaat Muhasebesi	0	6
48	İşletme Bütçeleri ve Kontrol	0	3
49	İşletme Finansmanı	0	3
50	İşletme Risklerinin Analizi ve Yönetimi	0	3
51	Kamu Muhasebesi	0	3
52	Karşılaştırmalı Finansal Raporlama Standartları ve Uygulamaları	0	3
53	Kurumsal Finans	0	3
54	Mali Analiz Uygulamaları	0	3
55	Maliyet Muhasebesinde Seçilmiş Konular ve Örnek Uygulamalar	0	3
56	Maliyet Yönetimi	0	3

57	Maliyet Yönetiminde Vaka Analizleri	0	3
58	Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar	6	0
59	Menkul Kıymet Piyasaları	0	3
60	Modern Maliyetleme Yöntemleri	0	3
61	Muhasebe Araştırmalarında Yöntem	0	3
62	Muhasebe Bilgi Sistemi	0	3
63	Muhasebe Denetimi Uygulamaları	0	3
64	Muhasebede Uygulamalı Araştırma Yöntemleri	0	6
65	Muhasebede Kuramsal Yapı	0	3
66	Muhasebe Gelişmeleri ve Değerlemeleri	0	3
67	Muhasebe Hukuk İlişkileri	0	3
68	Muhasebe Tarihi ve Felsefesi	0	3
69	Muhasebe Teorisi	0	3
70	Muhasebe Verilerinin Yönetimde Kullanılması	6	0
71	Nakit Akış Analizleri	0	3
72	Ortaklıklarda Özellikli İşlemler ve Muhasebe Uygulamaları	0	3
73	Stratejik Finansman	0	3
74	Stratejik Maliyet Muhasebesi	0	3
75	Stratejik Maliyet Yönetimi	0	3
76	Stratejik Pazarlama Muhasebesi	6	0
77	Stratejik Yönetim Muhasebesi	0	3
78	Sermaye Piyasaları	0	3
79	Sermaye Piyasası Analizleri	6	0
80	Sosyal Sorumluluk ve Çevre Muhasebesi	0	3
81	Sürdürülebilirlik Muhasebesi ve Entegre Raporlama	0	3
82	Sürdürülebilirlik ve Entegre Raporlama	0	3
83	Sürdürülebilirlik Raporlaması	0	3
84	Stok Muhasebesi ve Denetim	0	6
85	Spor Muhasebesi	0	6
86	Şirketler Muhasebesi	0	3

87	Tarım Muhasebesi	0	6
88	Tarımsal Faaliyetler Muhasebesi	6	0
89	Türev Piyasalar	0	3
90	Türev Ürünler Muhasebesi	0	3
91	Uluslararası Denetim Standartları	0	3
92	Uluslararası Finansman	0	3
93	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları	0	3
94	Uluslararası Muhasebe	0	3
96	Uluslararası Muhasebe Standartları	0	3
97	Uygulamalı Araştırma	0	3
98	Uygulamalı Finans Araştırmaları	0	3
99	Uygulamalı Muhasebe Standartları	0	3
100	Üretim İşletmelerinde Kalite Maliyetleri ve Muhasebesi	6	0
101	Vadeli İşlem Piyasaları	0	3
102	Varlık Fiyatlama ve Stratejileri	0	3
103	Verimlilik Muhasebesi	0	3
104	Yapılandırılmış Finans	0	3
105	Yaratıcı Muhasebe	0	3
106	Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi	0	3
107	Yatırım Araçları ve Analizi	0	3
108	Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi	0	6

Muhasebe finansman eğitimi alanında akademik kariyer hedefleyen kişilerin istediği düzeyde başarı elde etmesinde iletişim faktörü etkili olmaktadır. Eğitim gerçekleştirilirken iletişim yoğun olduğu bir şekilde kullanılmaktadır. İletişim şekli bilginin doğru, açık ve net bir şekilde ifade edilmesini sağlamaktadır. Gerçekleşen iletişim şekli bireylerin kişilik özellikleri ile etkilenmektedir. Kişilik özellikleri ilişki stillerinin belirlenmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu sürecin istenilen düzeyde gerçekleşmesinde etkili olan faktörler üçüncü bölümde yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLETİŞİM, İLETİŞİM TÜRLERİ, KİŞİLİK KAVRAMINA VE İLİŞKİ STİLLERİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsanlar iletişimi bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde gerçekleştirmektedir. İnsan doğası sosyal olmanın gerekliliği ile iletişime gereksinim duymaktadır. İletişimin birçok türü bulunmaktadır. Kişilerle kurulacak olan iletişim ilişkilerin stillerini belirlemektedir. Psikolojik, sosyal, ruhsal olarak başka biriyle iletişim kurmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç duyma isteği kişiler arası bağın oluşmasına neden olmaktadır. Kişilerle kurulan iletişim şekli ilişkinin stiline yön vermektedir. Hangi çağda yaşanırsa yaşansın insanlar bulunduğu çağa uygun olarak iletişim kurmaktadırlar. Toplumsal olarak iletişime duyulan gereksinim kişiler arası bağa ve ilişki stillerine de etki etmektedir. İlişki stilleri kişiden kişiye, toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Kişilerarası iletişim insanların algılama biçimlerine göre değişkenlik göstermektedir. İlişki stillerinin temelini insanların aralarında oluşturmuş oldukları iletişim belirlemektedir.

3.1. İLETİŞİM

İnsan etkileşiminin temel öğelerinden birini iletişim oluşturmaktadır. İki veya daha fazla kişinin birbirini anlama süreci olarak ifade edilmektedir. İnsanların duygularını, bilgilerini, düşüncelerini paylaştığı süreçtir. İletişim insan doğasını, varlığını doğrudan etkilemektedir.

İletişim, insanların hissettiği duygularını, düşüncelerini ihtiyaçları doğrultusunda anlatma şeklidir (Batu ve Yanık, 2021). İki veya daha fazla kişinin birbirini anlama sürecidir. İletişim kendini ifade etme şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar hangi çağda yaşarsa yaşasın kendini ifade etmenin bir yolunu bulmuştur. Hayatımızda hep var olan ve yaşantımızla iç içe geçmiş iletişim toplumsal bir varlık unsurunu gerçekleştirmektedir. İletişim toplumların üyesi olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanoğlu var olduğu andan itibaren kendini gerçekleştirme içgüdüleriyle hareket etmektedir. İkili iletişimlerde anlayabilmek, anlatabilmek ve etkileyebilmek toplumsal olgu olarak ifade edilmektedir. İletişimde insanlar anlattıklarını, anlatacaklarını ya da ifade etmek istediklerini şekillendirmektedir.

İnsanlar arasında güvene dayalı bir ilişkinin kurulmasında iletişim faktörü önemli bir rol oynamaktadır (Üstün, 2005).

İnsanların iletişim kurmak için farklı nedenlere ihtiyaçları vardır. Bunlardan bazıları aşağıda maddeler halinde yer almaktadır.

- İnsanlar iletişim kurduklarında saygı duyulduğunu hissetmek istemektedirler.
- İletişim aracılığıyla yaşantılarında değişikliklerin meydana gelmesini istemektedirler.
- İletişimle hissettikleri duygularını, düşüncelerini ifade etmektedirler.
- Başka insanlarla ikili ilişki kurma gereksinimi duymaktadırlar.
- İnsanlar kendilerini mutlu etmek iletişim kurmak istemektedirler.
- Bireyler sosyal çevrede iletişimle var olmak istemektedirler.
- Bireyler iletişimle kendi benliklerini oluşturmak istemektedir.
- Karşılıklı bağ kurmak istemektedirler.

3.2. İLETİŞİM TÜRLERİ

İletişim bireylerin hayatlarında yer alan en önemli olgulardan biri olarak varsayılmaktadır. İletişim iki ya da daha fazla bireyle duygu paylaşımının olduğu, kendilerini ifade ettikleri karşılıklı bağ ifade etmektedir. İletişim hayatın her alanında yer almaktadır. İletişim farklı şekillerde gerçekleşmektedir.

3.2.1. Sözlü İletişim

İletişim kelimesinin çağrıştırdığı ilk anlam ya da ilk akla geleni sözlü iletişimdir. Çünkü insanların en eski çağlardan beri kullandığı iletişim aracı “dil” dir. Bireyler hem birbirleriyle hem de bulundukları toplumla anlaşma sağlayabilmek için sözlü iletişim dilini oluşturmuşlardır (Cangil, 2004). İletişim türleri içerisinde en etkili olanının sözlü iletişim olduğu söylenebilir. Aynı zamanda sözlü iletişimde etkililiği arttıracak birden fazla fiziksel öge vardır. Tekrar söylenebilir, jest-mimik, el-kol hareketleriyle desteklenmektedir.

3.2.2. Sözsüz İletişim

Bireyler birbirleriyle iletişim halindeyken verilen mesajların %80 ve daha fazlası sözsüz iletişim araçlarına yüklenmektedir. Kişiler düşüncelerini ifade ederken sözlü iletişimi tercih ederler, duygularını ifade ederken sözsüz iletişimi tercih etmektedirler (Cangil,2004). Sözsüz iletiler, sözlü iletileri daha net ve anlaşılabilir hale getirilebilirken aynı zamanda iletinin netliğine, anlaşılmasına da engel olabilmektedir.

Sözsüz iletişimin gösterge ve simgelerini, sözlü iletişimin içeriğini inceleyip bir sonuca karar vermek doğru sonucu elde etmemizi sağlamaz. İletişimin birçok boyutu vardır ve sözlü-sözsüz iletişim türleri de birlikte değerlendirilmelidir.

3.2.3. Yazılı İletişim

İlk akla gelen iletişim türü sözlü iletişim olduğu gibi ikincisi ise yazılı iletişimdir. Çünkü sözlü iletişimin hatırlanmama, kişilerce farklı yorumlanabilmesi, kaybolma gibi sürekliliğini etkileyen maalesef ki istenmeyen olumsuz özellikleri vardır. Milletler çağlar boyunca medeniyet ve kültürlerini sözlü iletişimin temellerine oturtsalar da aslında kalıcılıklarını ve devletlerin oluşumu için, hayatta kalabilmek için her zaman yazılı iletişime ihtiyaç duymuşlardır. Yazılı iletişim iletiyi bozmadan gelecek kuşağa aktarabilme özelliğinden mütevellit sözlü iletişimin yanı sıra yazılı iletişimin gelişmesini de mecbur kılmaktadır. Yazılı iletişim sözlü iletişim gibi anlık düzeltmelere imkan sağlamadığından kullanılan dilin net ve anlaşılır olması ciddi derecede önem arz etmektedir (Batu ve Yanık, 2021).

3.2.4. Bireylerarası İletişim

İletişim halinde olan iki veya daha fazla kişinin çift yönlü ileti alışverişidir. Bireylerarası iletişim, birbirleri ile ilgili birden fazla faktörün etkisinde kalmaktadır. Kişilerarasında ki iletişimde en fazla tercih edilen iletişim türü bireye/bireylere sağladığı kolaylıklardan dolayı, yüz yüze olan iletişimdir. Yüz yüze iletişim sözlü ve sözsüz iletişim olarak ikiye ayrılmaktadır (Şimşek, 2021) . Fikirleri ifade ederken sözlü iletişim, duyguları ifade ederken sözsüz iletişim kullanılmaktadır.

3.2.5. Grup İletişimi

İnsanoğlu sosyal bir varlık olarak yaratıldığı için toplu halde yaşamlarına devam etmektedirler. Toplu halde yaşamının en nihai sonucu olarak gruplar oluşmaktadır. Grup ve iletişim kavramları birbirlerini tamamlayan kavramlardır. Çünkü grup birbirleriyle iletişim ve etkileşimde olan insanların oluşturdukları topluluk olarak tanımlanabilmektedir. Grup iletişimi bireylerarası iletişimin bitiminde ortaya çıkmaktadır. Grup iletişimi, belirli konularda ortak özellikleri olan kişilerin ileti paylaşımı olduğu söylenebilir.

3.2.6 Toplum İletişimi

Önceki iletişim türlerinde de vurgulandığı gibi iletişimin birçok boyutu vardır ve bu çok boyutluluğuyla da yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Boyutlardan en önemli olanlarından biri de toplumsallıktır. Bundan dolayıdır ki toplumsal iletişim kavramı oldukça yaygınlaşmıştır. Toplumsal iletişim, iletişimin toplumsal özelliklerini ortaya çıkarmak için alan yazında yer verilmiştir (Yılmaz, 2003).

3.2.7. Kitle İletişimi

Kitle iletişimi, geniş insan topluluklarına aynı anda ulaşabilmek için teknolojik iletişim araçlarının kullanılmasıdır. Kitle iletişim, hedefe ulaşma ve geri bildirim alınmasına imkan sağlamadığı için iletişim aksaklıklarının ve yanlışlarının telafisi de çok zordur. Bundan mütevellit eksiklikler ve yanlış anlatımların olmaması için bu sürecin öncesinde önemli ve dikkatli bir hazırlık yapmayı gerektirmektedir (Terzi, 2022).

3.3. KİŞİLİK KAVRAMI

Bireyler daha dünyaya gelmeden kalıtsal özelliklerle var olmaktadır. Kişiliğin başlangıcını oluşturan kalıtsal özellikler, çevre ve sosyo-kültürel yapıyla belirli süreçlerde kendini oluşturmaktadır. Her birey yapısı gereği farklı kişilik özelliği göstermektedir. Bireylerin birbirleriyle olan iletişim şekli kişililerin ilişki stiline etki etmektedir. Muhasebe finansman alanında yoğun bir şekilde sözlü iletişim kullanılmaktadır. İnsanların kurdukları iletişim şekli ilişkilerin oluşmasındaki temel unsurlardan biri olmaktadır. Kişilerin birbirleriyle kurdukları iletişim şeklinde algılarında, beklentilerinde farklılıklar ve benzerlikler olmaktadır. Lisansüstü eğitim

alan öğrenci ve danışmanlar arasındaki iletişim şekli ve kişilik özellikleri ilişkilerinin belirlenmesinde yer alan önemli faktörlerdendir.

Kişilik kavramı çok boyutlu olarak düşünülmektedir. Bilim dalları kişiliği kendi bulundukları alana göre değerlendirmektedir. Kişinin bulunduğu sosyal çevre, kültürel yapısı ve eğitim gibi faktörler kişiliğin gelişimine etki etmektedir. Kişilik şahısları birbirinden ayıran doğumla meydana gelen ve sonrasında kazanılan özellikleri kapsamaktadır (Aslan ve Çiçek,2020). Bireyler kendini diğer insanlardan farklı kılan özellikleri taşımaktadır. Her şahsın kendine özgü tutarlı davranışları olduğu varsayılmaktadır.

Kişilik tecrübeyle orantılı olarak gelişim göstermektedir. Zamanla edinilen tecrübeyle tutarlı bir kişilik oluşmaktadır. Kişilikle ilgili birçok faktörden bahsedilmektedir Kişiliğin gelişim sürecinde yaşadığı çevre önemli faktörlerden içerisinde yer almaktadır. Kişilik içinde bulunulan çevreyle doğrudan ilişkilidir. Çünkü kişilik çevreyle şekillenmektedir. Düşünce yapısı, olaylara bakış açısı, insanlarla kurulmuş olan iletişim şekilleri, davranış biçimleri yaşanan toplumla tutarlılık göstermektedir. Şahısların var oldukları andan itibaren yaşadıkları olaylar kişiliklerine yansımaktadır. Bu nedenle kişilik kültürel bir miras olarak varsayılmaktadır (Özsoy ve Yıldız, 2013).

Kişiliğe kelime anlamı olarak bakıldığında zaman her alan kendi içinde farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Kişilik çok yönlü bir süreci kapsamaktadır. Kişilik dinamikliği de ifade etmektedir. Kişiliğin tutarlı olması değişmeyeceği anlamı taşımamaktadır. Çünkü çevresel etkileşim değişkenliği beraberinde getirmektedir. Kişilik için tek bir olgu ya da faktörden bahsedilmemektedir. Kişilik birçok faktörden oluşmaktadır. Bireylerin doğup büyüdüğü çevre, coğrafi şartlar, fiziksel özellikler, yaşam tarzları ve geçmişte yaşadıkları kişiliğe etki etmektedir. Kişilik dış dünyayla birlikte gelişim göstermektedir. Aile, kalıtsal özellikler, sosyal ve kültürel yapılar kişiliğin oluşumuna etki etmektedir. İnsanların kişilikleri yaşadıkları ilişkilere yön vermektedir ((Özsoy ve Yıldız, 2013).

3.3.1. Kişiliğin Gelişimine Etki Eden Faktörler

Kişiliğin birden fazla tanımına yer verilmektedir. Bu nedenle kişilik kavramını etkileyen birçok etmen yer almaktadır. Kişilik, kişinin doğumundan

başlayıp yaşamı boyunca devamı eden biyolojik ve çevresel olarak sürecin oluşmasına etki etmektedir. Kişiliğin temelini insanların çevreleriyle oluşturdukları iletişim belirlemektedir. Kişiliğe etki eden faktörler; aile faktörü, kalıtsal faktör, sosyal ve kültürel faktördür.

3.3.1.1. Aile Faktörü

Kişi daha dünyaya gelmeden çevresiyle etkileşim halindedir. Bireyin sağlıklı bir aile ortamında dünyaya gelmesi kişinin yaşanan olaylar karşısında tarafsız ve daha adil olduğu düşünülmektedir. Sağlıklı bir aile ortamında dünyaya gelen kişilerin daha sağlıklı iletişim kurdukları ifade edilmektedir. Anne ve babanın yaşanan olaylar veya durumlar karşısında verdikleri tepkiler şahısların kişiliğinin gelişimine etki etmektedir. Kişilerin özgüvenli olmaları iletişim kurma becerilerini artırmaktadır. Ebeveynler arasındaki ilişki bireylerin gelecekteki ilişki şekillerine yön vermektedir. Güvenli aile ortamında yetişen bireylerin daha özgüvenli olduğu görülmektedir. Toplum içindeki davranışların temelini ailedeki ortam belirlemektedir. Sağlıklı bir aile ortamı olmayan bireylerin iletişim kurmada zorluk yaşadıkları, özgüven eksikliği gibi birçok olumsuzluklar yaşadıkları ve kendilerini yetersiz gördükleri ifade edilmektedir (Dam, 2008). Sağlam temelli aile yapısı kişiliğin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Aile faktörü kişiliğin oluşmasında ve ilişkilerin belirleyicisi olmaktadır.

3.3.1.2. Kalıtsal Faktör

Kişilik gelişimini etkileyen faktörlerden biri de kalıtsal faktördür. Kalıtım, ebeveynlerin taşıdıkları bazı özelliklerin kromozomlar aracılığıyla bireylere geçme süreci olarak ifade edilmektedir. Bireylerin göz rengi, fiziki yapısı, bedeni, zeka, zihinsel yapı gibi özellikler kalıtsal özellikleri kapsamaktadır (Özsoy ve Yıldız, 2013). Bireylerin doğuştan getirdikleri kalıtsal özellikler kişiden kişiye farklılık göstermektedir.

Kalıtsal özellikler bireylerin psikolojik durumunu da etkilemektedir. Bireyler kalıtsal etkiden dolayı birtakım özelliklerle dünyaya gelmektedir. Kalıtsal özellik nesilden nesle geçen olgudur. Bireylerin kişilik gelişimlerinin oluşmasında çevresel etkiler ve doğuştan getirmiş oldukları özellikler

belirlemektedir. Bu etkiler kişiliğin belirleyici unsurlarından olmaktadır (Yılmaz, 2018).

3.3.1.3. Sosyal ve Kültürel Faktör

İnsanlar yaşadıkları toplumlardaki kültürün etkisiyle hayatlarını devam ettirmektedirler. Bireylerin kişiliklerinin gelişiminde oldukça etkili bir faktördür. Bireyler yaşadıkları topluma göre kişiliklerini şekillendirmektedir.

Bireylerin örfleri, adetleri, gelenekleri, değerleri kültürü oluşturmaktadır. Giyim tarzı, yemek yeme şekli kültürün birer parçasıdır. Kültür bireylerin yaşam tarzını ve alışkanlıklarını etkilemektedir. İnsanların kişiliklerini bulundukları toplum etkilemektedir. Her bireyin kişilik özelliği farklılık göstermektedir. Ebeveynlerin almış oldukları eğitim, sosyo-ekonomik durum, bulundukları çevre kişiliğin şekillenmesine ve farklılık oluşturmaya neden olmaktadır (Develioğlu ve Tekin 2013). Sosyal ve kültürel yapı toplumlarda yaşayan bireylerin kişiliklerinin oluşmasında yer alan en önemli faktörlerden biridir.

3.3.2. Kişiliğin Bileşenleri

3.3.2.1. Yetenek

Bireylerin kalıtsal özelliklerindendir. Her birey farklı özelliklerle dünyaya gelmektedir. Bireylerin birbirinden farklı yetenekleri vardır. Bu yetenekler fiziksel ya da zihinsel olabilmektedir. Yetenekli bireyler sorunlar karşısında hızlı çözüm bulma, hızlı hareket etme, iyi resim yapabilme gibi özelliklere sahip olabilmektedirler. Bireyler yetenekli oldukları alanda daha çok çalışma isteği duyabilmektedirler. Yetenekleri doğrultusunda faaliyet gösteren bireyler daha mutlu olmaktadır. Bu durum insanlarla iletişimi artırmakta ve ilişkileri etkilemektedir (Girgin, 2007).

3.3.2.2. Karakter

Bireylerin kendilerine özgü olan başkalarıyla ayırt edilmesini sağlayan davranışları oluşturmaktadır. Sosyal yaşantılar yoluyla gelişen bir özelliktir. Bireylerin sosyal olarak hissettikleri gibi yaşayıp uygulaması karakterlerini oluşturur. Karakter doğuştan gelir ve çevreyle şekillenmektedir. Bireyin kalıtsal yapısı karakterde değişiklikler meydana getirmektedir. Kişiliğin oluşmasındaki en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Karakterin değişmediği süreklilik arz ettiği

belirlenmektedir. Kişiliğin temel yapılarından olan karakter insanların etkileşimde etkin rol oynamaktadır.

3.3.2.3. Mizaç

Mizaç doğuştan gelen duygusal özelliği kapsamaktadır. Bireylerin duygusal olarak ortaya koydukları davranış biçimlerinin biyolojik özelliklerle beraber oluşturduğu tutumlar ve davranış biçimi olarak ifade edilmektedir (Tatlılıoğlu, 2013). Her birey farklı mizaç özelliklerine sahip olabilmektedir. Olaylar karşısında gösterdikleri tepkilerde farklılık göstermektedir.

İnsanlar farklı kişiliklere ve özelliklere sahiptirler. Kişiliğin oluşumunu etkileyen birçok etmen bulunmaktadır. Bu etmenler oluşacakları zaman dilimlerinde güvenli bir şekilde gerçekleşirse zihinsel, duygusal, sosyal ve psikolojik olarak kendi benliğini kazanmış bireyler topluma kazandırmaktadır. Her bireyin karakteri, mizacı, kişisel özellikleri farklılık göstermektedir. Bu farklılık insanların iletişim şeklini belirlemektedir. Karşılıklı olarak gerçekleştirilen iletişim insanların birbirlerine olan duygularını, düşüncelerini, hissettiklerini aktarmaktadır. İlişki; insanlar arasında gerçekleştirilen karşılıklı bağ olarak ifade edilmektedir. Kurulacak bu bağ kişilik özellikleri belirlemektedir. Etkili bir şekilde gerçekleştirilen iletişim insanlarla ilişki stilini belirlemektedir. İlişki stilleri kurulan iletişim şekline göre kendini şekillendirmektedir. İlişki stilleri insanların kişilikleri ve kurdukları iletişim şekillerinden etkilenmektedir. İletişim şekli kurulan ilişkilerin varoluş sebebidir. Kişiler arası iletişimde algılar ve beklentiler arasında farklılıklar olabilmektedir. Bu algılar ve beklentiler farklı ilişki stillerinin seçilmesine neden olmaktadır.

3.4. İLİŞKİ STİLLERİ

İlişki karşılıklı sürdürülen bağ anlamı taşımaktadır. İlişki şekli eğitim sürecini etkilemektedir. Eğitimin ayrılmaz bir parçası hoca öğrenci arasında oluşan ilişkidir. Akademik olarak başarılı bir sürecin yönetilmesinde stiller önemli bir rol görev üstlenmektedir. Yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenciler ile danışmalar arasındaki ilişki stilleri sürecin başarılı ve zamanında tamamlanması için etkin bir rol oynamaktadır.

Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin danışmanlarıyla olan ilişki stili başarı sürecini etkilemektedir. Yüksek lisans ve doktora yolculuğundaki öğrencilerin

danışmanlarıyla aralarındaki ilişki stili öğrencinin kaliteli araştırmalar yapması, dergilere yayın göndermesi, yeni bilginin üretilmesi gibi konularda etkilidir. Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi almak isteyen öğrenciler için de bu süreç geçerlidir (Halbert, 2015).

Muhasebe sözlü iletişim en yoğun olduğu alanlardan biridir. İletişim şekli kurulan ilişkilerin varoluş sebebidir. Kişiler arası iletişimde algılar ve beklentiler arasında farklılıklar olabilir. Danışman ve öğrenci arasında gerçekleşen iletişim şekli ilişki stilinin belirlenmesinde yer alan önemli faktörlerden biridir. İlişki stilleri, akademik kariyer hedefleyen öğrencilerin eğitimlerini başarılı ve zamanında tamamlayabilmelerinde etkilidir. Muhasebe alanında beceri eğitimi, kişilerin eğitim aşamasında ve sonrasında yerine getirmesi gereken önemli bir aşamadır. Bu aşamaların ilerleyiş şeklinin nasıl gerçekleşeceğinde ilişki stillerinin önemli bir yer edindiği varsayılmaktadır (Uzay, 2005).

Avustralya ve Yeni Zelanda’da yapılan araştırma danışman ve öğrenci arasındaki ilişki stilinin öğrencinin akademik kariyer hedeflerini belirlerken etkili olduğunu göstermektedir. İlişki stilleri 4 kategoride incelenmektedir.

3.4.1. Anlaşmalı İlişki Stili

Anlaşma karşılıklı bir uyumu ifade etmektedir. Anlaşmalı ilişki stili, öğrenci ve danışman arasında karşılıklı gerçekleştirilen bir süreç olarak nitelendirilebilmektedir.

Anlaşmalı ilişki stili, yüksek motivasyona sahip olması, örnek yönetim ve kişiler arası becerilere sahip olması gereken danışman ve öğrenciler için talep etmektedir (Gatfield, 2005). Bulgular, danışman ve öğrencilerin rollerini vurguladıklarını, öğrencilerin yolculuklarını kontrol altına almaları gerektiğini danışmanların deneyim ve bilgileriyle hareket ettikleri konusunda fikir birliğine vardıklarını göstermektedir. Danışman kariyeri boyunca edindiği bilgi, beceri ve deneyimleri doğrultusunda öğrencisine rehberlik eder. Öğrencinin ihtiyaç duyduğu desteği ve başarısı için yeteneklerini keşfetme fırsatı verir .Amaç balık vermek değil, insanlara balık tutmayı öğretmek olmalıdır.

3.4.2. Yönlendirici İlişki Stili

Yönlendirici ilişki stili, adayların araştırma projelerini yönetmek için desteğe ihtiyaç duyduklarını, ancak kişisel ihtiyaçlarına yardımcı olmadıklarını varsayar (Taylor & Beasley, 2005). Yüksek lisans, doktora öğrencilerinin gerekli beceri ve bilgiyi kendileri edinmeleri gerektiğine inandıklarını, ancak öğrencilerin projelerini yönetmek için mücadele ettikleri zaman belirsizliği en aza indirmek için daha fazla yapı sunmaya istekli olduklarını göstermektedir. Danışmanın az desteklediği öğrencinin çok çalıştığı görülmektedir. Öğrencinin danışmandan yeterli desteği görmemesi sürecin uzamasına neden olmaktadır. Burada öğrenci danışmandan sadece projesi için değil kişisel sorunlarıyla ilgilenmesi gerektiği beklentisi içine girmektedir. Öğrencileri zorlayan bu süreçler ilişki stillerinin belirlenmesinde önemli bir rol görev üstlenmektedir. Öğrenci bu süreçte danışmanından daha fazla destek görmeyi beklemektedir. Aradığı desteği göremeyen veya yeterli bulmayan öğrenciler için süreç uzamaktadır.

3.4.3. Manevi İlişki Stili

Manevi ilişki stili, öğrencilerin araştırmalarını yönetmede kişisel desteğe ve ilgiye ihtiyaç duyabileceğini varsaymaktadır (Taylor ve Beasley, 2005). Danışman-öğrenci arasında duygu ve düşünceler açıkça ifade edilmektedir. Danışman-öğrenci arasında güven, samimi önyargısız etkili bir iletişim mevcuttur. Öğrencinin talep ettiği ihtiyaç temelinde danışman daha etkin bir rol üstlenmektedir. Öğrenci ve danışman arasında gerçekleşen bu ilişki stili aile olarak varsayılabilir. Çünkü önyargının mevcut olmadığı yaşanan her türlü durumun çekinmeden ifade edilmesini sağlayan bir ilişki stili olarak ifade edilmektedir. Bu durum yüksek lisans ve doktora sürecini etkilemektedir. Duyguların ağırlıkta olduğu bu ilişki stilinde danışman daha aktif bir şekilde yer almaktadır. Öğrenciler bu ilişki stilinde kendilerini güvende hissetmektedirler. Ancak sürecin nasıl ilerleyeceğini karşılıklı olarak gerçekleştirdikleri ilişki stili belirlemektedir.

3.4.4. Müdahalesiz İlişki Stili

Müdahalesiz ilişki stili yaklaşımında, danışmanlar yönerge dışı olarak nitelendirir ve yüksek düzeyde kişisel etkileşime tabi değildir. Bu nedenle kayıtsız ve ilgisiz görünmektedir (Gatfield, 2005). Danışmanın öğrenciye sağladığı sınırlı destek

sorunlara neden olabilir. Öğrencinin yeterli desteği görmemesi verimliliği düşürmekte ve zaman baskısı oluşturmaktadır. Müdahalesiz ilişki stilinde süreç öğrenciler için uzayabilmektedir. Kişisel etkileşimin tam olarak sağlanmadığı bu ilişki stilinde çeşitli sorunların ortaya çıkabileceği varsayılmaktadır. Burada danışmanla gerçekleştirilemeyen aktif iletişim öğrencide zaman baskısının oluşmasına neden olmaktadır. Öğrenci yaşadığı sorunlar karşısında veya yapmak istediği araştırma konusunda yeterli desteği göremeyince süreci bırakma ya da sürecin uzaması gibi sorunlara neden olabilmektedir.

Genel olarak baktığımızda mevcut olan dört ilişki stiline mevcut olduğu görülmektedir. İlişki stilleri yüksek lisans ve doktora sürecinin verimli geçmesi, sürecin bırakılması veya uzamasına neden olmaktadır.

Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenci ve danışman arasında görülen farklılıklar, karakterlerde görülen değişiklikler çalışmaların sürecini etkilemektedir(Wichmann -Hansen ve Herrmann, 2017).

Muhasebe ve finansman alanında danışman- öğrenci stillerinde verimlilik ve sonuç olarak araştırma kapsamının daralmasına odaklanma, dergi sıralamasının akademik performansın değerlendirilmesi, akademik görev süresi ve terfi konularında etkisi ortaya çıkmaktadır (Carmona, 2006; Khalifa & Quattrone, 2008). Yüksek lisans ve doktora derecelerinde ilerleme kaydetmek için yazılan makaleler, dergi yayınları etkilidir. Bu sürecin ilerlemesinde ilişki stillerinin belirleyiciliği fazladır.

Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenciler arasındaki ilişki stilleri kariyer hedeflerini yönlendirmektedir. Bu nedenle tez danışmanı eğitim hayatında önemli rol oynamaktadır. Danışman ile öğrenci arasında usta-çırak ilişkisi mevcuttur. Öğrencinin danışmanıya ne kadar sıklıkla bir araya geleceği, tezini bitirmeden önce kaç makale yayınlanacağı, tez döneminin verimli ve zamanında gerçekleşmesinde ilişki stilleri kilit görevi görmektedir.

Literatüre baktığımız zaman ülkemizde muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrencileri ile danışmanlar arasındaki ilişki stilini inceleyen herhangi bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır. Yurt dışında ise

sınırlı sayıda çalışma olduğu saptanmıştır. Tablo 3’de bu alışmalara yer verilmiştir. alışmanın bu ynyle literatre katkı sağlayacağı dşnlmektedir.

Tablo 3.1. Muhasebe Ve Finansman Alanında Yüksek Lisans ve Doktora Eğitimi Alan Öğrencilerle Danışmanları Arasındaki İlişki Stilini İnceleyen Akademik Çalışmalar

Çalışma Adı	Yazar Adı	Çalışma Yılı	Çalışma Konusu
Sensemaking in supervisor-doctoral student relationships: revealing schemas on the fulfillment of basic psychological needs	Suzanne Jassen, Mark an Vuuren, Menno D.T.de Jong	2021	Lisansüstü öğrencilerin danışmanları ile aralarında ilişki düzeylerinin temel ihtiyaçlara etkisi ve akademik kariyere etki düzeyi
Investigating the impact of advisor support on the perceptions of graduate students	Charlotte Blanchard , Robert R.Haccoun	2019	Lisansüstü öğrencilerin danışmanları ile algılarında ilişki düzeyi ve danışman deneyimlerinin sürece etkisi
"Class of" Examining Advisor – Advisee Relationships and Contributing Factors That Delay Graduating	Lateefah Thompson	2010	Danışmanların öğrenciler üzerindeki etki düzeyi ve öğrenci danışman arasındaki ilişki düzeyi
Mentoring Relationships in Graduate School	Harriet R. Tenenbaum, Faye J. Crosby, Melissa D. Gliner	2001	Lisansüstü öğrencilerin danışmanlarından memnuniyet düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki
Developing Models of Graduate Student Degree Progress	Jean E.Girves, Virginia Wemmerus	1988	Lisansüstü eğitimde öğrenci algıları, cinsiyetin etkisi ,bölümle ilgili memnuniyet ilişkisinin etkisi

Kaynak: Literatürdeki çalışmalardan derlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE FİNANSMAN ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERLE DANIŞMANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ STİLLERİNE AİT BULGULAR

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenci ve danışman arasında görülen farklılıklar ve karakterlerde görülen değişiklikler, çalışmaların sürecini etkilemektedir (Wichmann -Hansen ve Herrmann, 2017). Muhasebe ve finansman alanında danışman-öğrenci stillerinde verimlilik, araştırma kapsamının daralmasına odaklanma, dergi sıralamasının akademik performansın değerlendirilmesi, akademik görev süresi ve terfi konularında etkisi ortaya çıkmaktadır (Carmona, 2006; Khalifa ve Quattrone, 2008). Yüksek lisans ve doktora derecelerinde ilerleme kaydetmek için yazılan makaleler, dergi yayınları etkilidir. Bu sürecin ilerlemesinde ilişki stillerinin belirleyiciliği fazladır (Khosa vd. 2020). Muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenciler arasındaki ilişki stilleri kariyer hedeflerini yönlendirmektedir. Bu nedenle tez danışmanı eğitim hayatında önemli rol oynamaktadır. Danışman ile öğrenci arasında usta-çırak ilişkisi mevcuttur. Öğrencinin danışmanı ile ne kadar sıklıkla bir araya geleceği, tezini bitirmeden önce kaç makale yayınlanacağı, tez döneminin verimli ve zamanında gerçekleşmesinde ilişki stilleri kilit görevi görmektedir (Khosa vd., 2020). Literatüre bakıldığında zaman ülkemizde muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrencileri ile danışmanlar arasındaki ilişki stilini inceleyen herhangi bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmanın bu yönüyle literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4.2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışmada frekans, yüzde dağılımı, ortalamalar ve istatistiki yöntemlerle analizler yapılmıştır. İleride yapılmak istenen çalışmalar farklı değişkenler ve faktör analizleriyle yapılabilir. Çalışma lisansüstü eğitim gören ve mezun olan öğrencilere online anket uygulaması ile gerçekleştirilmiştir. Muhasebe finansman alanıyla sınırlandırılan anket uygulamasının alanı genişletilebilir. Araştırmanın bir diğer kısıtını ise Covid-19 pandemisi oluşturmaktadır. Anket uygulamasının online olarak

gerçekleştirilmesine neden olmuştur. Uygulamanın sonucunda kişi sayısı 196 kişi ile sınırlı kalmıştır. İleriki çalışmalarda derin görüşme ve yarı yapılandırılmış gibi veri toplama yöntemleriyle kişi sayısı artırılabilir. Kişi sayısının artması çalışmanın güvenilirliğini yükseltebilir.

4.3. VERİ SETİ VE YÖNTEMİ

Çalışmada muhasebe finansman alanında lisansüstü eğitim gören öğrenciler ve bu alan ile ilgili eğitim veren danışmanlara anket uygulanmıştır. Araştırmada bu ilişki stilleri tek tek açıklanmış ve bu sürecin etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programına aktarılıp frekans ve yüzde dağılımı ile ortalamalar gibi istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir. Anket sorularına tek tek bakılıp gruplar arası anlamlı bir fark olup olmadığını gösteren farklılık analizleri (t-testi ve ANOVA) de yapılmıştır. Bu çalışmada kullanılan anket soruları Khosa vd. (2020)'nin çalışmalarında kullandıkları görüşme sorularından uyarlanarak hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan veriler, Türkiye'de muhasebe ve finansman alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi alan öğrenci ve akademisyenlere tesadüfi örnekleme yöntemi ile online anket uygulanarak elde edilmiştir. Zaman kısıtlılığı nedeni ile 60 danışman ve 136 öğrenciye ulaşılabilmektedir. Öğrenci-danışman ilişki stillerini belirlemek için, araştırmaya katılan öğrencilere 4'ü demografik toplam 22; danışmanlara ise 4'ü demografik toplam 23 soru yöneltilmiştir. Anketle sorularında 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizlere göre çarpıklık ve basıklık katsayıları -1.5 ve +1.5 arasında (Tabachnick ve Fidell, 2013) olduğu için veriler normal dağılmıştır diyebiliriz. Anketler güvenilirlik analizi için yapılan Cronbach Alpha (α) analiz değeri ise öğrenci anketinde 0.813'tür. Bu değer 0.8 ve üzeri olduğu için, uygulanan anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. Danışman anketinde ise Cronbach Alpha (α) analiz değeri 0.5 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 0.6'nın altında olduğu için anketin güvenilirliği düşüktür diyebiliriz. Bu nedenle 16 ve 18. Sorular çıkarılarak anketin güvenilirlik değeri 0.648'e çıkarılmıştır. Bu değer 0.6'nın üstünde olduğu için sosyal bilimlerde kabul edilebilir bir değer olarak görülür.

4.4. BULGULAR

Öğrencilerin ve danışmanların anket sorularına verdikleri cevaplara göre değerlendirmeler tabloların altında yer almaktadır.

4.4.1. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular.

Araştırma neticesinde incelenen cinsiyet değişkeni ait alt kategorilerine ait frekans ve yüzde dağılımı Tablo 1.de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

		F	%
Cinsiyet	Kadın	76	55.9
	Erkek	60	44.1
	Toplam	136	100

Tablo 4.1. incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre anket uygulamasına katılan 136 (%100) öğrenci; 76 (%55.9) kadın ve 60 (%44.1) erkek olacak biçimde bir dağılım göstermektedir.

Öğrencilerin sahip olduğu yaş aralığının değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 2. de verilmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları

		F	%
Yaş	21-25	59	43.4
	26-35	64	47.1
	36-45	10	7.4
	46 ve üzeri	3	2.2
	Toplam	136	100

Tablo 4.2. İncelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 59 (%43.4) 21-25 yaş arası, 64 (%47.1) 26-35 yaş arası, 10 (%7.4) 36-45 yaş arası, 3 (%2.2) 46 ve üzeri yaş arası olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin sahip olduğu eğitim durumları değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 3. de verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

		F	%
Eğitim Durumu	Yüksek Lisans Yapıyor	87	64
	Yüksek Lisans Mezunu	16	11.8
	Doktora Yapıyor	24	17.6
	Doktora Mezunu	9	6.6
	Toplam	136	100

Tablo 4.3. İncelendiğinde öğrencilerin 87'si (%64) yüksek lisans yapıyor, 16'sı (%11.8) yüksek lisans mezunu, 24'ü (%17.6) doktora yapıyor, 9'u (%6.6) doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin sahip olduğu eğitim aşaması değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 4. de verilmiştir.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Eğitim Aşaması Dağılımları

		F	%
Eğitim Aşaması	Ders Dönemi	87	64
	Tez Dönemi	15	11
	Yeterlilik Dönemi	12	8.8
	Mezun	22	16.2
	Toplam	136	100

Tablo 4.4. İncelendiğinde öğrencilerin 87'si (%64) ders dönemi, 15'i (%11) tez dönemi, 12'si (%8.8) yeterlilik dönemi, 22'sinin (%16.2) ise mezun olduğu görülmektedir.

Danışmanların sahip olduğu cinsiyet değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 5. de verilmiştir.

Tablo 4.5. Danışmanların Cinsiyete Göre Dağılımları

		f	%
Cinsiyet	Kadın	26	43.3
	Erkek	34	56.7
	Toplam	60	100

Tablo 4.5. İncelendiğinde danışmanların 60 (%100); 26 (%43.3) kadın ve 34 (%56.7) erkek olacak bir biçimde dağılım göstermektedir.

Danışmanların sahip olduğu yaş değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 4.6. da verilmiştir.

Tablo 4.6. Danışmanların Yaş Dağılımları

		F	%
Yaş	26-35	11	18.4
	36-45	32	53.3
	45 ve üzeri	17	28.3
	Toplam	60	100

Tablo 4.6. İncelendiğinde danışmanların 11'i (%18.4) 26-35 yaş arası, 32'si (%53.3) 36-45 yaş arası, 17'si (%28.3) 45 ve üzeri olduğu görülmektedir.

Danışmanların sahip olduğu unvan değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 7. de verilmiştir.

Tablo 4.7. Danışmanların Unvan Dağılımları

		F	%
Unvan	Dr. Öğr. Üyesi	34	56.7
	Doç. Dr.	13	21.7
	Prof. Dr.	13	21.6
	Toplam	60	100

Tablo 4.7. incelendiğinde danışmanların 34'ü (%56.7) Dr. Öğr. Üyesi, 13'ü (% 21.7) Doç. Dr.13'ü (%21.6) Prof. Dr. olduğu görülmektedir.

Danışmanların danışmanlık süresi değişkeni alt kategorilerine ait frekans ve yüzdelik dilimleri Tablo 4.8. de verilmiştir.

Tablo 4.8. Danışmanların Danışmanlık Sürelerinin Dağılımı

		f	%
Danışmanlık Süresi	1-5	35	58.3
	6-10	10	16.7
	11-15	5	8.3
	16 ve üzeri	10	16.7
	Toplam	60	100

Tablo 4.8. İncelendiğinde danışmanların 35'i (%58.3) 1-5 yıl arası, 10'u (%16.7) 6-10 yıl arası, 5'i (%8.3) 11-15 yıl arası, 10'u (%16.7) 16 ve üzeri danışmanlık sürelerinin olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan akademisyenlerin arasında da öğrencilerde olduğu gibi cinsiyette dengeli bir dağılım vardır. Araştırmaya katılan danışmanların genç ve nispeten deneyimsiz olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerine ait bulgular

5'li Likert Ölçeği	
1. Kesinlikle Katılmıyorum	Ortalama Puan
2. Katılmıyorum	
3. Karasızım	
4. Katılıyorum	
5. Kesinlikle Katılıyorum	

Tablo 4.10. Öğrenci Görüşlerine Ait Ortalama Puanlar

SORULAR	Ortalama Puanlar
1. Yüksek lisans ve/veya doktora eğitimim boyunca danışmanımın desteğinden memnunum	3.74
2. Danışmanımdan aldığım destek ihtiyaçlarımla örtüşür	3.68
3. Danışmanımla yeterli sayıda ve sürede görüşme yaparız	3.40
4. Danışmanım ona verdiğim materyalleri bir sonraki görüşmemize kadar okur ve faydalı geri bildirim sağlar	3.73
5. Danışmanım bana eğitim sürecimin başından sonuna kadar hep aynı düzeyde ilgi gösterir	3.59
6. Danışmanım bana eğitim sürecim boyunca, artan dersler, yoğunluk ve diğer danışmanlık saatlerini bahane ederek azalan ve yetersiz bir ilgi gösterir	2.80
7. Danışmanım literatür taraması, veri analizi gibi konularda yeterli desteği verir	3.76
8. Danışmanım okul hayatı dışında karşılaştığım problemlerle de ilgilenir. Bana manevi ve duygusal olarak destek verir	3.17
9. Danışmanımın benim kişisel sorunlarıma yeterli desteği verir	3.16
10. Danışmanın beni sadece bir bilim insanı olarak değil, bütün bir insan olarak önemser	3.63
11. Danışmanım ihtiyacım olduğunda duygusal destek sağlar	3.36
12. Danışmanım seçebileceğim herhangi bir kariyer yolunda beni destekler	3.85
13. Şu anda aldığım danışmanlık desteği süreci daha iyi olabilirdi	3.43
14. Eğitimime tekrar başlasam yine aynı danışmanla devam etmek isterim	3.42
15. Danışmanımla aramdaki ilişki stilinin pastoral (manevi yol gösterici) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.	3.85
16. Danışmanımla aramdaki ilişki stilinin anlaşmalı (danışman destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu	3.43

düşünüyorum.	
17. Danışmanımla aramdaki ilişki stiline yönlendirici (danışman az destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.	2.91
18. Danışmanımla aramdaki ilişki stiline müdahalesiz (danışman az destekler, öğrenci az çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.	2.49

Anket uygulamasına katılan öğrenciler ve danışmanlar arasındaki ilişki stilini belirlemek için 5’li likert ölçeği kullanılarak toplamda 18 soru sorulmuştur. Tabloda mevcut olan rakamlar öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara göre sıklara verilen (kesinlikle katılmıyorum=1, katılmıyorum=2, kararsızım=3, katılıyorum=4, kesinlikle katılıyorum=5) puanların ortalaması alınmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrenciler danışmanlarından genel olarak ortanın üstü bir derecede (3.74) memnundur. Öğrenciler, danışmanlarının kendilerine, eğitim süresi boyunca, artan dersler, yoğunluk ve diğer danışmanlık saatlerini bahane ederek azalan ve yetersiz bir ilgi gösterdiği ifadesine katılmamaktadır (2.80). Ankete katılan öğrenciler, danışmanlarının kendilerine en çok literatür taraması ve veri analizi konularında yardımcı olduklarını söylemektedirler (3.76). Öğrenciler danışmanları ile aralarındaki ilişki stiline yönlendirici (2.91) ve müdahalesiz (2.49) destek düzeyinde olmasından çok; pastoral (3.85) ve anlaşmalı (3.43) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünmektedirler. Pastoral ilişki stilinde danışmanların öğrencilere akademik çalışmaların yanı sıra duygusal ve manevi olarak da destek verdikleri bir ilişki türüdür. Ankete katılan öğrencilere göre danışmanları onlara akademik destek dışında manevi destek de vermektedir. Manevi desteğin olmadığı ama akademik desteğin yüksek olduğu anlaşmalı ilişki stiline de puanı ortalamanın üstünde çıkmıştır. Ankete katılan öğrenciler danışmanlarının az desteklediği veya hiç desteklemediği yönlendirici ve müdahalesiz ilişki stiline neredeyse var olmadığını belirtmişlerdir. Bu ilişki stillerinin ortalama puanları ortalamanın altında kalmıştır.

Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplara göre gruplar (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, eğitim aşaması) arası anlamlı bir farklılık olup

olmadığının belirlenmesi için fark testleri (t-testi, ANOVA) de yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre cinsiyet grubunda istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamazken ($p>0.05$), diğer gruplarda anlamlı farklar bulunmuştur. Fakat anlamlı fark bulunan gruplar içindeki örneklem sayısının oldukça az olması (3. 9. 10. 12. 16 kişi vb.) istatistiki olarak yanıltıcı sonuçlar ortaya çıkarabileceğinden, bu sonuçlara çalışmada yer verilmemiştir. Örneklem sayısı yeterli gruplar arasında ise anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Tablo 4.11. Araştırmaya katılan danışman görüşlerine ait bulgular

5'li Likert Ölçeği	
1. Kesinlikle Katılmıyorum 2. Katılmıyorum 3. Karasızım 4. Katılıyorum 5. Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama Puan

Tablo 4.12. Danışman Görüşlerine Ait Ortalama Puanlar

SORULAR	Ortalama Puanlar
1. Danışmanı olduğum öğrencilerimin kalitesinden, performansından, zamanlamasından ve başarılarından memnunum	3.25
2. Kariyerim boyunca danışmanlığını yaptığım öğrencilerle danışmanlık sürecinin kaliteli geçtiğini düşünüyorum.	3.68
3. Danışmanı olduğum öğrencileri özgürce seçebilirim	2.58
4. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stiline pastoral (manevi yol gösterici) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.	3.71
5. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stiline anlaşmalı (danışman destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.	3.23
6. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stiline yönlendirici (danışman yeterince destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu	3.47

olduğunu düşünüyorum.	
7. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stilinin müdahalesiz (danışman yeterince destekler, öğrenci az çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.	2.75
8. Seçtiğim ilişki stilini tüm öğrencilerime uyguladım	3.53
9. Her öğrenciye göre ayrı ilişki stili seçtim	3.37
10. Öğrencilerimle kuracağım ilişki stilini, öğrencilerimle tartışarak belirlerim	3.10
11. Öğrencilerimin bulunduğu eğitim aşamasına (ders dönemi/tez dönemi) göre sağladığım danışmanlık desteğini çeşitlendiririm	3.76
12. Öğrencilerime en çok literatür taraması kısmında destek veririm	3.08
13. Öğrencilerime en çok veri toplaması kısmında destek veririm	3.18
14. Öğrencilerime en çok veri analizi kısmında destek veririm	3.57
15. Öğrencilerime her aşamada geri dönüş yaparım ve düzeltme veririm	4.21
16. Akademik işlerim çok yoğun olduğu ve fazla sayıda öğrencim olduğu için öğrencilerime çok sık geri dönüş yapamam	2.10
17. Öğrencilerime sadece akademik destek değil, gerekirse manevi destek de veririm	3.75
18. Öğrencilerime manevi destek vermenin danışmanın sorumluluğunda olmadığını düşünüyorum	2.83
19. İleride danışmanlık sürecimi iyileştirmeyi düşünüyorum	3.57

Araştırmadan ortaya çıkan sonuçlara göre danışmanlar, öğrencilerinin kalitesinden, performansından, zamanlamasından ve başarılarından orta düzeyde memnundurlar (3.25) Bu sonuca göre danışmanlar öğrencilerinden, öğrencilerin danışmanlarından memnun olduğu kadar bir düzeyde memnun değildir. Danışmanların çoğu (3.68), kariyerleri boyunca danışmanlığını yaptığı öğrencilerle danışmanlık sürecinin kaliteli geçtiğini düşünmektedir. Danışmanlar en çok veri analizi (3.57) konusunda öğrencilerine yardım ettiklerini söylemektedirler. Bu sonuç öğrencilerin verdikleri cevaplarla da uyumludur. Danışmanların büyük bir bölümü (4.21), öğrencilerine her aşamada geri dönüş yaptığını ve düzeltme verdiğini

belirtmişlerdir. Bu, tüm anket soruları içerisinde ulaşılan en yüksek ortalama puandır. Bu cevaba paralel olarak, akademik işlerim çok yoğun olduğu ve fazla sayıda öğrencim olduğu için öğrencilerime çok sık geri dönüş yapamam ifadesi en düşük ortalama puanı (2.10) almıştır. Danışmanların şikayet ettiği bir konu ise danışmanı oldukları öğrencileri özgürce seçememesidir (2.58).

Danışmanların öğrenciler ile arasında kurduğu ilişki stili ise yine öğrencilere paralel olarak, pastoral ilişki stilidir (3.71). Danışmanlar müdahalesiz ilişki stilini benimsemezken (2.75); yönlendirici (3.47) ve anlaşmalı (3.23) stilini tercih edenler de orta düzeyde kalmıştır. Bu sonuçlara göre danışmanlar, öğrencilere akademik destek vermenin yanı sıra manevi ve duygusal destek de vermek gerektiğini düşünmektedirler. Öğrencilerime manevi destek vermenin danışmanın sorumluluğunda olmadığını düşünüyorum ifadesine verilen cevaplara göre ortalama puanın 2.83 olması da bu sonucu desteklemektedir. Danışmanların çoğu (3.57) ileride verecekleri danışmanlık sürecini iyileştirmeyi düşündüğünü söylemektedir.

Ayrıca çalışmaya katılan danışmanların verdikleri cevaplara göre gruplar (cinsiyet, yaş, unvan, danışmanlık süresi) arası anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılması gereken fark testleri (t-testi, ANOVA), gruptaki kişi sayısının azlığı nedeni ile sadece cinsiyet grubuna yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre anlaşmalı ilişki stilinde cinsiyet grupları arası anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($p < 0.05$). Buna göre kadın danışmanlar (3.5) erkek danışmanlara (3) göre öğrencileri ile anlaşmalı ilişki stilini daha çok uygulamaktadırlar. Anketin diğer ifadelerine göre cinsiyet grupları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

SONUÇ

Küreselleşen dünya ile birlikte muhasebe finansman alanında da değişimler ve gelişmeler meydana gelmiştir. Bu gelişim ve değişimler eğitime verilen önemi artırmıştır. Bu nedenle alanında başarılı olmak isteyen kendini geliştirmek şahıslar lisans eğitimini tamamladıktan sonra lisansüstü eğitim almaktadırlar. Bu sebeple lisansüstü eğitim alan öğrenci ve danışmanlar arasındaki ilişki stillerini belirlemeye yönelik online anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere ayrı danışmanlara ayrı anket soruları hazırlanmıştır. Toplamda 196 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma Türkiye’de lisansüstü eğitim görmekte olan öğrenci ve danışmanlar arasındaki ilişki stilini belirlemeye yönelik gerçekleştirilmiştir.

Akademik kariyer hedefleyen öğrenciler bu kariyerlerini, ilk olarak yüksek lisans programı, devamında ise doktora programı ile gerçekleştirirler. Bu süreçte verimliliğin istenilen düzeyde olmasını sağlayan en büyük faktörlerden biri danışman ve öğrenci arasındaki ilişkidir. Bu çalışmada muhasebe ve finansman alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin danışmanları ile arasındaki ilişki stilleri incelenmiştir. Bu bağlamda 136 öğrenci ve 60 danışmana anket uygulanmıştır. Lisansüstü eğitim alan anket uygulamasına katılan 136 kişiden 76’sı kadın, 60’ı erkek öğrenciden oluşmuştur. Toplamda 60 kişi tarafından doldurulan anket uygulamasına katılan danışmanların ise 26’sı kadın, 34’ü erkeklerden oluşmuştur. Anketlerden elde edilen verilere içerik analizi uygulanmış, ayrıca uygun örneklem sayısına sahip gruplar arasında fark testleri de yapılmıştır. Öğrencilere uygulanan anket uygulamasının sonucuna baktığımızda, araştırmaya katılan öğrenciler danışmanlarından genel olarak ortanın üstü bir derecede memnun olduklarını, öğrenciler, danışmanlarının kendilerine, eğitim süresi boyunca, artan dersler, yoğunluk ve diğer danışmanlık saatlerini bahane ederek azalan ve yetersiz bir ilgi gösterdiği ifadesine katılmadıklarını ortalamanın altı, ankete katılan öğrenciler, danışmanlarının kendilerine en çok literatür taraması ve veri analizi konularında yardımcı olduklarını ortalamanın üstü, öğrenciler danışmanları ile aralarındaki ilişki stiline yönlendirici ortalamanın altı, ve müdahalesiz ilişki stili ortalamanın altı, destek düzeyinde olmasından çok; pastoral ve anlaşmalı ilişki stili ortalamanın üstü, destek düzeyinde kurulu olduğunu ifade etmişlerdir. En yüksek puanı pastoral ilişki stili, en düşük puanı ise müdahalesiz ilişki stili oluşturmuştur. Danışmanlara

uygulanan anket sonucuna baktığımızda danışmanların öğrenciler ile arasında kurduğu ilişki stili ise yine öğrencilere paralel olarak, pastoral ilişki stili ortalamanın üstü bir değerde olduğu görülmektedir. Danışmanlar müdahalesiz ilişki stilini benimsemezken ortalamanın altı, yönlendirici ve anlaşmalı ilişki stilini tercih edenler de orta düzeyde kalmıştır. Bu sonuçlara göre danışmanlar, öğrencilere akademik destek vermenin yanı sıra manevi ve duygusal destek verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerime manevi destek vermenin danışmanın sorumluluğunda olmadığını düşünüyorum ifadesine verilen cevaplara göre ortalama puanın yakın değerde olması da bu sonucu desteklemektedir.

Lisansüstü eğitimin zamanında ve başarılı bir şekilde tamamlanması için alınması gereken sorumlulukların üst düzey olduğu bir ortamda, muhasebe ve finans lisansüstü öğrenciler ve danışmanları ile ilgili ilişki ve destek düzeyini araştıran bu çalışma, bir dizi danışmanlık stilini ortaya koymaktadır. Sonuçlara göre hem danışmanlar hem de öğrenciler akademik desteğin yanı sıra, duygusal ve manevi desteği de kapsayan pastoral (manevi) ilişki stilini benimsemişlerdir.

Yapılan ankete verilen cevapların ortaya çıkardığı sonucu göre hem öğrenciler hem de danışmanlar pastoral (manevi) ilişki stilini daha çok benimsemişlerdir. Bu sonuç, öğrencilerin araştırmalarını yönetmede kişisel ve duygusal desteğe ve ilgiye ihtiyaç duyabileceğini varsayan Taylor ve Beasley (2005)'in araştırma sonuçları ile uyumlu olsa da yurt dışında yapılan ve daha çok yönlendirici ve anlaşmalı ilişki stillerinin varlığını anlatan çoğu çalışma (Orellana vd., 2016; Lee, 2018; Khosa vd., 2020), ile de uyumsuzdur. Bu çalışmalara göre, öğrenciler danışmanlarını öncelikle kolaylaştırıcı, öğretmen, destekçi ve yönetici olarak görürken, danışmanlar ise kendilerini eleştirmen, destekçi ve direktör olarak görür. Öğrencilere ve danışmanlara göre aralarında manevi bir ilişki olma zorunluluğu veya isteği yoktur (Khosa vd., 2020). Bu çalışmada ise danışmanlar ve öğrenciler akademik yardımlaşmanın yanında duygusal ve manevi destek de almak veya vermek istemektedirler. Bu sonucun araştırmanın yapıldığı diğer ülkeler ve Türkiye arasındaki kültürel farklılıktan dolayı ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Çalışmada, danışmanlar ile öğrencilerin eşit düzeyde olmasa da birbirlerinden memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca danışmanlar ve öğrencilerin

hemfikir olduğu konular arasında, danışmanların en çok verilerin analizi konusunda öğrencilere yardım etmeleri ve öğrencilere daima geri bildirimde bulunmaları vardır. Danışmanlar öğrencilerini kendileri seçemediklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğrenciler açısından da neredeyse öyledir. Danışmanların ve öğrencilerin tanıştıktan belirli bir süre sonra her iki tarafın onayıyla seçim yapmaları sağlandığında bu sorunun da çözüleceğı düşünülmektedir. Danışmanların ileride danışmanlık sürecimi geliştirmeyi düşünüyorum ve öğrencilerin şu anda aldığım danışmanlık süreci daha iyi olabilirdi ifadelerine verdikleri cevapların ortalamaya yakın olması; muhasebe finansman alanında lisansüstü eğitim veren danışmanların, danışmanlık süreçlerini iyi bir yönde geliştirmeleri gerektiğı sonucunu ortaya koyabilir.

Genel olarak, lisansüstü eğitim sürecinin doğası ve uygulamasına hem danışmanların hem de öğrencilerin bakış açısından ampirik kanıtlar sağlayan bu çalışma, danışman ve öğrencilerin aralarında uyguladıkları ilişki stillerine ilişkin sınırlı literatüre katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmanın sınırlılıkları, disipline özel odak nokta (muhasebe ve finansman), Türkiye bağlamına bir inceleme, örneklem sayısı ve zamandır. İleriki çalışmalarda örneklem sayısı artırılabilir ve derin görüşme veya yarı yapılandırılmış görüşme gibi veri toplama yöntemleri kullanılabilir ve farklı disiplinlerde de araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akgün, A. İ., 2020. COVID-19 Sürecinde Acil Durum Uzaktan Eğitimi Yoluyla Verilen Muhasebe, Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 4, s. 208-236.
- Akgün, B., 2018. Türkiye’de Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları ve Çözüm Önerileri Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Aktepe, V., 2005. Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, s. 15-24.
- Alkan, H., 2001. İşletme Başarısında Maliyet Yönetiminin Rolü ve Maliyet Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri: A, Sayı: 2, s. 177-192.
- Altıntaş, N., 2011. Türkiye’de Muhasebe Hukukunun Çerçevesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 175-188.
- Aslan, K., 2001. Eğitimin Toplumsal Temelleri, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 5, s. 16-30.
- Ayanoğlu, Y. ve Zaif, F., 2007. Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, s. 115-136.
- Ayas, A., 2013. Eğitime Giriş, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Batu, M. ve Yanık, A., 2021. Bir İletişim Türü Olarak Yazılı İletişim: Üniversite Öğrencilerinin Mektuplarına Yönelik Nitel Bir İnceleme, Selçuk İletişim Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, s. 723-753.
- Beycioğlu, K. ve Konan, N., 2008. Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa Eğitim Politikaları, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 24, s. 369-382.
- Blanchard, C. & Haccoun R. R., 2019. Investigating The Impact Of Advisor Support On The Perceptions Of Graduate Students, 1010-1027.

- Burak, E., ve Öztaş, S., 2015. Kurumsal Yönetim İlkelerinin Muhasebenin Temel Kavramları Açısından Değerlendirilmesi, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 1-17.
- Candan, H. ve Işık, M., 2019. İdeolojik Devletin Siyasal Toplumsallaşma Aracı Olarak Okulun İşlevi: Kavramsal Bir Analiz, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 3, s.567-585.
- Cangil, B., 2004. Beden Dili ve Kültürlerarası İletişim, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, s. 69-78.
- Carmona, S., 2006. Performance reviews, the impact of accounting research, and the role of publication forms. *Advances in Accounting*, 22, 241-267.
- Carroll, D., 2016. Postgraduate research experience 2015: A report on the perceptions of recent higher degree research graduates. Melbourne, VIC: Graduate Careers Australia.
- Çalış, Y. E., ve Altınsoy, N. B., 2014. Yönetim Raporlama Sisteminde Sorumluluk Muhasebesi: Bir İnşaat İşletmesinin Maliyet Merkezine Yönelik Performans Analizi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 1, s. 29-44.
- Çiçek, İ. ve Aslan, A. E., 2020. Kişilik ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri: Kuramsal Bir Çerçeve, Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 1, s. 137-147.
- Crosby, F. J., Gliner M. D. & Tenenbaum H. R., 2001. Mentoring Relationships in Graduate School, 59 (3), 326-334.
- Dam, H., 2008. Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 14, s. 75-99.
- Demir, B., 2015. Muhasebe ve Denetim Mesleğinde Etik, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 4, s. 341-352.
- Demir, B., 2013. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Muhasebe, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching, Cilt: 2, Sayı: 3, s. 225-233.

- Develioğlu, K. ve Tekin, Ö., 2013. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Yabancılaşma Arasındaki İlişki: Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerine Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, s. 15-30.
- Dinç, E., ve Atasel, O. 2016, Türkiye ‘deki Muhasebe Anlayışını Gelişim Süreci ve Mevcut Durumunun İncelenmesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 12, s. 267-283.
- Ertuğrul, A. N., 2014. Geleneksel Muhasebeden Uluslararası Finansal Raporlamaya Geçişte İhtiyatlılık Kavramı, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, s. 215-227.
- Fındık, M., 2012. Muhasebe Bilgisinin Yayılımı: Ülkeler ve Türkiye Karşılaştırması, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Fidan, N., 2012. Okulda Öğrenme ve Öğretme, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Gardner, S. K., 2009. Conceptualizing success in doctoral education: Perspectives of faculty in seven disciplines. The Review of Higher Education, 32(3), 383-406.
- Gatfield, T., 2005. An investigation into PhD supervisory management styles: Development of a dynamic conceptual model and its managerial implications. Journal of Higher Education Policy and Management, 27(3), 311-325.
- Girgin, B., 2007. Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobing) Etkileri Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Kütahya.
- Gök, A., 2007. Muhasebe Uygulamalarının Muhasebenin Temel Kavramları ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Açısından Değerlendirmesi (Malatya Örneği), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi SBE, Malatya.
- Gökgöz, A., 2011. Tarihsel Perspektifte Muhasebenin Doğuşunu ve Gelişimini Etkileyen Faktörler, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 167-177.

- Gül, G., 2012, Birey Toplum ve Öğretmen, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 223-236.
- Güneş, F., 2012. Eğitimde Zihinsel Bağımsızlık, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 3-21.
- Güven, İ., 2022. Türk Eğitim Tarihi, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Halbert, K., (2015). Students' perceptions of a 'quality' advisory relationship. Quality in Higher Education, 21(1), 26-37.
- Hatunoğlu, Z., 2006. Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 30, s. 190-200.
- Kan, Ü. D., 2007. Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme Aracı Olarak Portfolyo, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1, s. 169-178.
- Khalifa, R., ve Quattrone, P. 2008. The governance of accounting academia: Issues for a debate. European Accounting Review, 17(1), 65-86.
- Khosa, A., Burch, S., Ozdil, E., ve Wilkin, C., (2020). Current issues in PhD supervision of accounting and finance students: Evidence from Australia and New Zealand. The British Accounting Review, 52(5), 100874.
- Kınıklı, O., 2005. "Çağdaş Eğitim Temel Niteliği ve Sanat Eğitiminin Gerekliliği: Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumunda Sunulmuş" [Bildiri], Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Köroğlu, Ç., 2015. Türkiye'de Cumhuriyetin İlanında Günümüze Kadar Muhasebe Denetimi Konusunda Yaşanan Gelişmeler, Cilt: 8, Sayı: 3, s. 31-44.
- Lee, A., 2008. How are doctoral students supervised? Concepts of doctoral research supervision. Studies in Higher Education, 33(3), 267-281.
- McAlpine, L. Pare, A., ve Starke-Meyerring, D. 2009. Disciplinary voices: A shifting landscape for English doctoral education in the twenty-first century. Oxford, UK: Routledge.

- McGagh, J., Marsh, H., Western, M., Thomas, P., Hastings, A., Mihailova, M., & Wenham, M.. 2016. Review of Australia's research training system: Final report. Melbourne, VIC: Australian Council of Learned Academies.
- MEB Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı, 2020. Erişim Tarihi: <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/egitim/ogretim-programlari-materyalleri>, 27.01.2020.
- Orellana, M. L., Darder, A., Perez, A., ve Salinas, J., 2016. Improving doctoral success by matching PhD students with supervisors. International Journal of Doctoral Studies, 11, 87-103.
- Öktem, B., 2016. Üretim İşletmelerinde Kaynak Tüketim Muhasebesine Duyulan Gereksinim ve Uygulama Boyutu, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 38, Sayı:1, s. 261-277.
- Özdemir, S., 2017. Ön Lisans Muhasebe Öğrencilerinin Kariyer Planlamasını Etkileyen Unsurlar: Ege Bölgesinde Bir Araştırma, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, s. 103-121.
- Aksu Özkan, R., 2019. Hukuk Fakültesi Dersi Olarak Muhasebe Bilim Dalının Gerekliliği, The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences, Cilt: 5, Sayı: 1, s. 38-44.
- Özkan, R., 2011. Toplumsal Yapı, Değerler ve Eğitim İlişkisi, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1, s. 333-344.
- Özsoy, E., ve Yıldız, G., 2014. Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması, İşletme Bilim Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, s. 1-12.
- Öztürk, E., ve Fındık, H., 2016. Türkiye'deki Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uyumlaştırılması Sürecinde Karşılaşılan Adaptasyon Problemlerinin Muhasebe Alt Kültür Değerleri Çerçevesinde Tartışılması, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Cilt:9 Sayı: 3, s. 241-256.
- Roach, A., Christensen, B. K., ve Rieger, E., 2019. The essential ingredients of

- Research supervision: A discrete-choice experiment. *Journal of Educational Psychology*. <https://doi.org/10.1037/edu0000322>. Advance online publication, 111(7), s. 1243-1260
- Rodoplu, B., 2020. Muhasebe Hata ve Hilelerinin Meslek Etiği Açısından İncelenmesi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Soylu, A., 2018. Muhasebe Meslek Etiği ve Muhasebe ve Denetim Meslek Mensuplarının Etik Algısı Üzerine Bir Araştırma, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Subaşı, Ş., ve Demir, B., 2009. Fakültelerin İşletme Bölümlerinde Verilen Muhasebe Derslerinin Durum Analizi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 44, s. 127-137.
- Şengel, S., 2010. Sürekli Muhasebe Meslek Eğitiminin Önemi ve Bir Değerlendirme, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 47, s. 81-94.
- Şerbetçi, A. ve Yardımcıoğlu, M., 2017. Muhasebe Dersinde Başarıyı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 76, s. 41-62.
- Şimşek, E., 2021. Örgütsel İletişime Birey Cephesinden Bakış: Çalışanların Bireylerarası İletişim Becerilerinin Performans Algılarındaki Rolü, *Journal of Organizational Behavior Review*, Cilt: 3, Sayı: 2, s. 139-152.
- Tabachnick, B.G., ve Fidell, L.S., (2013). *Using Multivariate Statistics*. Pearson
- Taşpınar, M., 2018. Kuramdan Uygulamaya Öğretim İlke ve Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Tatlılıoğlu, K., 2013. Beş Faktör Kişilik Kuramı Bağlamında Kişilik Kavramına Genel Bir Bakış, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 6, s. 127-146.
- Taylor, S., ve Beasley, N., (2005). *A handbook for PhD supervisors*. New York, NY: Routledge.

- Terzi, M., 2022. Örgütsel Değişime Direnç ile Üst İletişim, İletişim İklimi ve İletişim Araçlarının Kalitesi Arasındaki İlişki: Atatürk Üniversitesi Yeni Nesil Tasarım ve Dönüşüm Projesi Örneği, Atatürk Üniversitesi.
- Thompson, L., 2010. "Class of" Examining Advisor –Advisee Relationships and Contributing Factors That Delay Graduating, A Thesis Submitted To The Faculty Of The Graduate School, Maryland.
- Unda, L., A.Khosa, A. Burch, S., ve Wilkin, C., 2018. Sustainability of the accounting and finance academic profession: Students' and supervisors' views about the PhD supervision process. Accounting & Finance. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/acfi.12376>.
- Uzay, Ş., 2005. Muhasebe Mesleki Stajyerlerinin Sorunları ve Beklentileri: Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (25)i 70-78.
- Üç, M., 2009. Muhasebe Sistemlerinin Sınıflandırılması ve Türk Muhasebe Sisteminin Yerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Analiz, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Afyonkarahisar.
- Ültanır, G., 2003. Eğitim ve Kültür İlişkisi-Eğitimde Kültürün Hangi Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 3, s. 291-309.
- Vuuren, M., Janssen, S. & Jong, M. DT., 2020. Sensemaking in Supervisor-Doctoral Student Relationships: Revealing Schemas On The Fulfillment Of Basic Psychological Needs, Studies in Higher Education, 46 (1), 2738-2750.
- Yavuz, H., 2014. Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerinde Etkileri: Bartın İlindeki Kobi'ler Üzerinde Bir Araştırma, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Yıldırım, A., ve Koçak, N., 2016. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Yararlanmayan 4-5 Yaş Çocuklarının Dil Gelişimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 2, s. 133-143.
- Yılmaz, B., 2003. Toplumsal İletişim ve Kütüphane, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, s. 11-29.

Yılmaz, S., 2019. Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Muhasebe ve Finansman Öğretmenlerinin Alan Yeterliliklerinin Kişilik Özellikleri ile İlişkisinin İncelenmesi ve Bir Uygulama, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 8, s. 27-44.

YÖK, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği.2016. T.C. ResmiGazete (Sayı: 29690).

Wemmerus, V. & Girves, J. E., 2016. Developing Models Of Graduate Student Degree Progress, The Journal Of Higher Education, 163-189.

Wichmann-Hansen, G., & Herrmann, K. J., 2017. Does external funding push PhD supervisors to be more directive? A large-scale Danish study. Higher Education, 74(2), 357e376.

EKLER

EK 1: ANKET FORMU

DANIŞMAN ANKETİ

Bu araştırmanın amacı, muhasebe alanında yüksek lisans veya doktora eğitimi alan öğrencilerin danışmanlarıyla arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir. Elde edilen veriler bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Araştırmanın geçerli, güvenilir ve yaralanabilir olması, vereceğiniz yanıtların içtenlikli olmasına bağlıdır. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Şeyda BELİK

Dr. Utku ŞENDURUR

SORULAR

1. Cinsiyetiniz Nedir?

- a) Kadın
- b) Erkek

2. Yaşınız Kaçtır?

- a) 21-25
- b) 26-35
- c) 36-45
- d) 46 ve üzeri

3. Akademik Ünvanınız Nedir?

- a) Dr. Öğretim Üyesi
- b) Doçent doktor
- c) Profesör doktor

4. Kaç Yıldır Yüksek Lisans Ve/Veya Doktora Öğrencilerine Danışmanlık Yapıyorsunuz?

- a) 1-5 yıl
- b) 6-10 yıl
- c) 11-15 yıl
- d) 16 yıl ve üzeri

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Danışmanı olduğum öğrencilerimin kalitesinden, performansından, zamanlamasından ve başarılarından memnunum					
2. Kariyerim boyunca danışmanlığını yaptığım öğrencilerle danışmanlık sürecinin kaliteli geçtiğini düşünüyorum.					
3. Danışmanı olduğum öğrencileri özgürce seçebilirim					
4. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stilinin pastoral (manevi yol gösterici) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
5. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stilinin anlaşmalı (danışman destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
6. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stilinin yönlendirici (danışman yeterince destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
7. Öğrencilerimle aramdaki ilişki stilinin müdahalesiz (danışman yeterince destekler, öğrenci az çalışır) destek					

düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
8. Seçtiğim ilişki stilini tüm öğrencilerime uyguladım					
9. Her öğrenciye göre ayrı ilişki stili seçtim					
10. Öğrencilerimle kuracağım ilişki stilini, öğrencilerimle tartışarak belirledim					
11. Öğrencilerimin bulunduğu eğitim aşamasına (ders dönemi/tez dönemi) göre sağladığım danışmanlık desteğini çeşitlendirdim					
12. Öğrencilerime en çok literatür taraması kısmında destek veririm					
13. Öğrencilerime en çok veri toplaması kısmında destek veririm					
14. Öğrencilerime en çok veri analizi kısmında destek veririm					
15. Öğrencilerime her aşamada geri dönüş yaparım ve düzeltme veririm					
16. Akademik işlerim çok yoğun olduğu ve fazla sayıda öğrencim olduğu için öğrencilerime çok sık geri dönüş yapamam					
17. Öğrencilerime sadece akademik destek değil, gerekirse manevi destek de veririm					
18. Öğrencilerime manevi destek vermenin danışmanın sorumluluğunda olmadığını düşünüyorum					
19. İleride danışmanlık sürecimi iyileştirmeyi düşünüyorum					

ÖĞRENCİ ANKETİ

Bu araştırmanın amacı, muhasebe alanında yüksek lisans veya doktora eğitimi alan öğrencilerin danışmanlarıyla arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir. Elde edilen veriler bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Araştırmanın geçerli, güvenilir ve yaralanabilir olması, vereceğiniz yanıtların içtenlikli olmasına bağlıdır. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Şeyda BELİK

Dr. Utku ŞENDURUR

SORULAR

1. Cinsiyetiniz Nedir?

- a) Kadın
- b) Erkek

2. Yaşınız Kaçtır?

- a) 21-25
- b) 26-35
- c) 36-45
- d) 46 ve üzeri

3. Eğitim Durumunuz Nedir?

- a) Yüksek Lisans yapıyor
- b)Yüksek Lisans mezunu
- c) Doktora yapıyor
- d)Doktora mezunu

4. Eğitiminizde Hangi Aşamadasınız?

- a) Ders dönemi
- b) Tez dönemi
- c) Yeterlilik dönemi
- d) Mezun

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Yüksek lisans ve/veya doktora eğitimim boyunca danışmanımın desteğinden memnunum					
2. Danışmanımdan aldığım destek ihtiyaçlarımla örtüşür					
3. Danışmanımla yeterli sayıda ve sürede görüşme yaparız					
4. Danışmanım ona verdiğim materyalleri bir sonraki görüşmemize kadar okur ve faydalı geri bildirim sağlar					
5. Danışmanım bana eğitim sürem başından sonuna kadar hep aynı düzeyde ilgi gösterir					
6. Danışmanım bana eğitim sürem boyunca, artan dersler, yoğunluk ve diğer danışmanlık saatlerini bahane ederek azalan ve yetersiz bir ilgi gösterir					
7. Danışmanım literatür taraması, veri analizi gibi konularda yeterli desteği verir					
8. Danışmanım okul hayatı dışında karşılaştığım problemlerle de ilgilenir. Bana manevi ve duygusal olarak destek verir					
9. Danışmanımın benim kişisel sorunlarıma yeterli					

desteği verir					
10. Danışmanın beni sadece bir bilim insanı olarak değil, bütün bir insan olarak önemser					
11. Danışmanım ihtiyacım olduğunda duygusal destek sağlar					
12. Danışmanım seçebileceğim herhangi bir kariyer yolunda beni destekler					
13. Şu anda aldığım danışmanlık desteği süreci daha iyi olabilirdi					
14. Eğitimime tekrar başlasam yine aynı danışmanla devam etmek isterim					
15. Danışmanımla aramdaki ilişki stilinin pastoral (manevi yol gösterici) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
16.Danışmanımla aramdaki ilişki stilinin anlaşmalı (danışman destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
17. Danışmanımla aramdaki ilişki stilinin yönlendirici (danışman az destekler, öğrenci çok çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					
18. Danışmanımla aramdaki ilişki stilinin müdahalesiz (danışman az destekler, öğrenci az çalışır) destek düzeyinde kurulu olduğunu düşünüyorum.					